

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ГОДИШАС БРОЙ ИЗВЪНРЕДЕН

СОФИЯ, 9 ЯНУАРИ 2009 г.

ЦЕНА 1.00 лв.

e-mail: sinclat@gmail.com

УСТАВ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРХИЯ

Приет от VI Църковно-народен събор на 11 декември 2008 г. в Рилската света обител

Шестият църковно-народен събор, имайки за осnova Символа на вярата:

„Вярвам в един Бог Отец, Вседържител, Творец на небето и земята, на всичко видимо и невидимо.

И в един Господ Исусе Христос, Сина Божий, Единородния, който е роден от Отца преди всички векове: Съветния от Съветния, Бог истинен от Бог истинен, роден, нестворен, едноличен с Отца, чрез Когото всичко е станало; Който заради нас, човеште, и заради нашето спасение слезе от небеса и се възплъти от Духа Светаго и Девы Марии и стана човек; и бе раванат за нас при Понтия Пилата, и страда, и бе погребан; и възкръсна в третия ден, според Писанията; и възлезе на небеса, и седи отсидно на Отца; и пак ще дойде със слава да съди живи и мъртви, и царството Му не ще има край.

И в Духа Светаго, Господа, Животворящия, Който от Отца изхожда, Комуто се покланяме и Го славим наравно с Отца и Сина, и Който е говорил чрез пророците.

В една света, съборна и апостолска Църква. Изповядвам едно кръщение за опрощаване на греховете. Чакам възкресение на мъртвите и живот в бъдещия век! Амин!“ – прие настоящия Устав.

ЧАСТ ПЪРВА УСТРОЙСТВО

Глава първа ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Българската православна църква – Българска Патриархия е неотделим член на Едната Света, Съборна и Апостолска Църква, която има за свои вечни и непреходни Глава Святии апостол Божествени Основатели, нашии Господ Исусе Христос и се направлява от живещия в не Свети Дух.

(2) Българската православна църква – Българска Патриархия е Поместна автокефална църква и се намира във вероучително и канонично единство, молитвено и сакрално общение с Поместните православни църкви.

(3) Самоуправляващата се Българска православна църква – Българска Патриархия е правноличен субект на Православната архиепископия, Преславската патриархия, Охридската архиепископия, Търновската патриархия и Българската епархия. Тя е едина и неделима.

Чл. 2. Основа на устройството и управлението на Българската православна църква – Българска Патриархия са: Священното Писание, Священното Предание, Правилата на светите Апостоли, священните Канони на вселенските и поместните събори, учението на светите Отци и настоящия Устав.

Чл. 3. Областта на Българската православна църква – Българска Патриархия в пределите на Република България се разделя на следните епархии:

1. Софийска – със седилище в София и архие-

рейски наместничества в Самоков, Икстима, Дупница, Радомир, Коостенцид, Трън и Троян;

2. Варненска и Великорековска – със седилище във Варна и архиерейски наместничества в Шумен, Провадия, Добрич и Търговище;

3. Великотърновска – със седилище във Велико Търново и архиерейски наместничества в Сливко, Горно Оряховица, Габрово, Елена, Севлиево, Никопол, Дряново, Павликени и Троян;

4. Видинска – със седилище във Видин и архиерейски наместничества в Лом, Берковица, Кула и Белогориче;

5. Врачанска – със седилище във Враца и архиерейски наместничества в Бяла Слатина, Орязово и Мездра;

6. Доростолска – със седилище в Силистра и архиерейски наместничества в Дупово и Тервел;

7. Ловчанска – със седилище в Ловеч и архиерейски наместничества в Пирдоп, Ботевград, Тетевен и Троян;

8. Неврокопска – със седилище в Готсе Делчев (Неврокоп) и архиерейски наместничества в Благоевград, Разлог, Сандански и Петрич;

9. Плевненска – със седилище в Плевен и архиерейски наместничество в Луковит;

10. Пловдивска – със седилище в Пловдив и архиерейски наместничества в Пазарджик, Асеновград, Хасково, Карлово, Панагюрище, Пещера, Смолян и Ивайловград;

11. Русенска – със седилище в Русе и архиерейски наместничества в Раглар, Тутракан и Пелово;

12. Сливненска – със седилище в Сливен и архиерейски наместничества в Бургас, Ямбол, Карнобат, Тополовград, Котел и Малко Търново;

13. Старозагорска – със седилище в Стара Загора и архиерейски наместничества в Казанлък, Чирпан, Нова Загора, Свиленград и Хърманли.

Чл. 4. (1) В диоцеза и юрисдикцията на Българската православна църква – Българска Патриархия влизат и:

1. Българската итконюправославна епархия в САЩ, Канада и Австралия – със седилище в Ню Йорк и архиерейски наместничества в Торонто за Канада и в Мелбърн за Австралия. Устройството и управлението на епархията се определят с устав, одобрен на епархийски събор и утвърден от Светия Синод.

2. Българската итконюправославна епархия в Западна и Средна Европа – със седилище в Берлин. Устройството и управлението на епархията се определят с устав, одобрен на епархийски събор и утвърден от Светия Синод.

(2) За православните българи в Турция има Българска църковна община в Истанбул.

Чл. 5. Българската православна църква – Българска Патриархия се управлява от Светия Синод, а всяка епархия – от свои архиепископ, който носи титлата митрополит.

Чл. 6. (1) Върховен ръководен орган на Бъ-

гарската православна църква – Българска Патриархия е Светият Синод, който се състои от Българската патриархия и епархийските митрополити.

(2) Светият Синод действа в плен и намален състав.

Чл. 7. (1) Епархийските митрополити на Българската православна църква – Българска Патриархия канонично се намират под прякото ръководство и надзор на Светия Синод, който утвърждава канонично им избор и до него се отнасят направи.

(2) При богослужението епархийските митрополити поместват името на Българската патриархия и Светия Синод, а при адвонство на патриаршеския престол – Светия Синод.

Чл. 8. Законодателната власт в Българската православна църква – Българска Патриархия се упражнява от Църковния събор, който се състои от архиепископ и от избрани по реда на този Устав клирици и миряни.

Чл. 9. Върховната съдебна и управленска власт на Българската православна църква – Българска Патриархия се упражнява от Светия Синод.

Чл. 10. Върховният църковен съвет е консултативен орган при Светия Синод по общите стопански и финансови дела на Българската православна църква.

Чл. 11. Църковната власт в епархията принадлежи на епархийски митрополит и се упражнява със съдействието на Епархийския съвет.

Чл. 12. Органи на митрополитската власт в епархията са: архиерейски наместници, епархийски священници, църковните настоятелства и манастирските управления.

Чл. 13. (1) Българската православна църква – Българска Патриархия и нейните местни подразделения – митрополити, църкви и манастири, са юридически лица.

(2) Неотделими членове на юридическото лице на Българската православна църква – Българска Патриархия са митрополитите и старовиниалните манастири като юридически лица и като местни подразделения в нейния диоцез и юрисдикция.

(3) Седилището на Българската православна църква – Българска Патриархия е в гр. София.

(4) Седилище на митрополитата е населеното място, определено в чл. 3 и чл. 4.

(5) Седилище на църквата е населеното място, в което е изграден храмът ѝ.

(6) Седилище на манастира е населеното място, в или до което той се намира, или близко до него населено място.

Чл. 14. Патриаршеската катедрала „Св. Александър Невски“ има статут на старовиниален храм.

Глава втора ЦЪРКОВЕН СЪБОР

Раздел I ЦЪРКОВЕН СЪБОР

Чл. 15. Църковният събор се състои от:

1. архиепископ – митрополити и епископи на Българската православна църква – Българска Патриаршия;

2. по трима клирици на епархийско служение и трима миряни от всяка епархия;

3. главния секретар на Светия Синод;

4. по един представител на световногиганалните манастири, избран от съответната манастирска събор.

5. по двама от всяка страна представители на епархийските манастири – един монах и една монахиня, определени от съответния епархийски митрополит;

6. по един представител от средните църковни училища, избран от съответния учителски съвет;

7. петима духовници с висше образование и петима миряни – общественици, предложени от Светия Синод и избрани от Църковния събор с явна гласуване.

Чл. 16. Делегатите на Църковния събор се избират за срок от четири години.

Чл. 17. Председател на Църковния събор е Българският патриарх или при изключителни обстоятелства – определен от него с писмена заповед председателстващ Събор.

Чл. 18. Църковният събор се свиква на редовен сесия в първата година на всеки четиригодишен период, а извънредно – когато Светият Синод намери това за необходимо.

Чл. 19. В законодателната си дейност Църковният събор трябва да спазва неизменно догмите на православната вяра, правилата и практиката на същата Православна църква, църковния мир и единение.

Раздел II ИЗБОР НА ЧЛЕНОВЕ НА ЦЪРКОВНИЯ СЪБОР

Чл. 20. (1) Клирик, избираем за член на Църковния събор, трябва да отговаря на следните условия:

1. да има качества на достоен избранец за епархийски избранец по чл. 102;

2. да има най-малко пет години безукорно служба като свещенослужител и най-малко средно образование.

(2) Мирянин, избираем за член на Църковния събор, трябва да отговаря на следните условия:

1. да има качества на достоен избранец за епархийски избранец по чл. 103;

2. да бъде строго православен в живота и мислите си и да е познат като благочестив и добродетелен.

Чл. 21. (1) По решение на Светия Синод, издавано през пролетта на всяка четвърта година, епархийският митрополит подава с околност писмо епархийските избиратели да се съберат в третата сесия на месец от издаването на околността в престолния град на епархията за избор на членове на Църковния събор.

(2) В определения ден след Благовещанията литургия епархийските избиратели се събират в сесията Митрополита, където става регистрацията им. Когато присъстват най-малко 2/3 от тях, митрополитът или определеното от него с писмена заповед духовно лице открива събиранието. Когато не се събере изискуемият кворум, събиранието се отлага с един час и се открива при кворум повече от половината от избирателите.

Чл. 22. (1) След молитва към Бога, по предложение на председателя събиранието е явно гласуване от съставна си двама клирици и двама миряни, които заедно с него съставят бюрото. Съставя се листа на кандидатите – до 10 клирици и 10 миряни. Всеки избирател има право да предложи имена на достоен избранци.

(2) Изборът се провежда с тайно гласуване и мнозинство повече от половината от гласовете на присъстващите, като всеки избирател гласува за трима еврейски съветници и трима миряни.

(3) Когато при гласуването не се получи мнозинството по ал. 2 или не се получат шестима, гласоподаването се повтаря, докато трима клирици и трима миряни получат изискуемото мнозинство.

Чл. 23. За избора се съставя акт, който се вписва в протоколната книга на Епархийския съвет, подписва се от членовете на избирателното бюро и епархийските избиратели и се подпечатва с печата на епархийския митрополит.

Чл. 24. (1) Възложения относно редовността и правнотата на избора и по качествата на избраните лица председателстващият.

(2) Жалби от избиратели за нередовност при избора се подават до епархийския митрополит в семедневен срок от деня на избора, а възложения относно качествата на избраните лица може да подаде всеки християнин до епархийския митрополит в 15-дневен срок от деня на избора.

(3) След изтичането на срока по ал. 2 актът за избора се прочита в заседание на Епархийския съвет, който предявя качества на избраните и изказва мнението си.

(4) Епархийският митрополит изпраща на Светия Синод книгата по избора заедно с препис от акта.

Чл. 25. (1) Когато изборът, проверен от Светия Синод в намален състав, се окаже редовен и избраните лица – отговарящи на изискуваната на настоящия Устав, Светият Синод в намален състав гласува избраните за членове на Събора и известява на съответния епархийски митрополит да ги снабди с писма за участие в Събора.

(2) Преди да се прогласи, Светият Синод в намален състав, ако намери за необходимо, извършва анкета по провеждането избор чрез свой пратеник.

(3) Когато изборът бъде касиран, Светият Синод в намален състав предявя на епархийския митрополит да прогласи епархийските избиратели в кратък срок за провеждане на нов избор.

Чл. 26. (1) Когато при редовно проведен избор се установи, че някой от избраните не отговаря на изискуваната по Устава или през четиригодишния срок си служение се откаже от членство в Събора, излезе си или почина, за член на Събора се прогласява ония от кандидатите, който след избраните е получил най-много гласове и притежава качествата на избирател, установени по Устава.

(2) Когато член на Събора загуби качествата си на избирател през четиригодишния си служение и това се установи по съответния ред, се прилага редът по ал. 1.

Раздел III ПРАВООМОНИ И ЗАСЕДАНИЯ НА ЦЪРКОВНИЯ СЪБОР

Чл. 27. Църковният събор има следните правомощия:

1. изменя и допълва Устава на Българската православна църква – Българска Патриаршия по предложение на Светия Синод или по предложение на членове на Събора;

2. приема или отменя синодалните наредби;

3. изслушва отчетен доклад на Светия Синод за цялостната дейност на Българската православна църква – Българска Патриаршия през изтелия четиригодишен период и се произнася по доклада.

Чл. 28. Решенията на Църковния събор по въпроси от вероучителен (догматически), канонически и богослужебен характер имат сила, ако до 15 дни от гласуването им не последва извление от Светия Синод, че те противоречат на усненото и предвиденото на същата Православна църква. Оспорвателните решения се внасят за ново разглеждане от следващия редовен или извънреден Църковен събор.

Чл. 29. Църковният събор се свиква редовно веднъж на четири години, а извънредно – при необходимо.

Чл. 30. (1) Църковният събор се свиква, открива, ръководи и закрива от Българския патриарх или определен от него с писмена заповед председателстващият.

(2) Българският патриарх или определеното от него председателстващо открива Църковния събор със слово, в което се очертава положението на Българската православна църква – Българска Патриаршия и се представят дейножията, които се внасят за разглеждане в Събора.

Чл. 31. (1) Заседанията на Църковния събор са законни при кворум повече от половината съборни членове.

(2) Решенията се приемат с мнозинство повече от половината от присъстващите членове.

Чл. 32. Съборното бюро се състои от председателя или председателстващите и избрани от Събора четирима секретари: двама клирици и двама миряни.

Чл. 33. За съборните разисквания и решения се водят протоколи, които се внасят в специална книга и се подписват от бюрото на Събора.

Чл. 34. (1) Решенията за приемане на Устава на Българската православна църква – Българска Патриаршия и за изменението и допълнените му се подписват от бюрото на Събора и се публикуват в „Църковен вестник“ в едномесечен срок от тяхното приемане. Уставът влиза в сила от публикуването му в „Църковен вестник“.

(2) Решенията на Събора влизат в сила от деня на публикуването им в „Църковен вестник“.

Чл. 35. Църковният събор изработва и приема правилник за организацията и дейността си.

Глава трета АРХИЕРЕЙСКИ СЪБОР

Чл. 36. (1) Архиерейският събор се състои от архиепископ – митрополити и епископи на Българската православна църква – Българска Патриаршия.

(2) Архиерейският събор се свиква от Българския патриарх, когато Светият Синод намери това за необходимо.

(3) Архиепископите имат право да внасят предложения за реда по разглеждане на процедури и протоколния избор.

(4) Светият Синод извършва подготовката по свикването на Архиерейския събор.

Чл. 37. (1) Председател на Архиерейския събор е Българският патриарх или определен от него с писмена заповед епархийски митрополит. Когато патриаршияският престол е вакантен или осватен, председателят на Събора е Наместник-председателят на Светия Синод.

(2) Членовете на Архиерейския събор не могат да отказват участие в заседанията му, освен в случай на болест или друга важна причина, призната от Събора за уважителна.

Глава четвърта БЪЛГАРСКИ ПАТРИАРХ

Раздел I БЪЛГАРСКИ ПАТРИАРХ

Чл. 38. (1) Българският патриарх е в Софийския митрополит. Той служи пожизнено. Седнашество му е в гр. София.

(2) Когато Българският патриарх по собствено желание и по причини, допустими от църковните канони, се оттегли, той носи титлата „Висш Патриарх Български“ и достойнството си „Блаженство“, което Светия Синод му осигурява условия за живот, отговарящи на висотата на предишното му служение.

Чл. 39. Българският патриарх представлява Българската православна църква – Българска Патриаршия и от името на Светия Синод влиза в отношения с престолите и представителите на Православната църква; организира на държавната и местна власт в Република България; чува държавни и тежки дипломатически представител-

ства в Република България; международни организации и други вероизповедания в Република България и извън нея.

РАЗДЕЛ II ИЗБОР НА БЪЛГАРСКИ ПАТРИАРХ

Чл. 40. Избираемият за Български патриарх и Софийски митрополит трябва да притежава следните качества:

1. да е на служение епархийски митрополит на Българската православна църква;
2. да е с не по-малко от 50 години;
3. да е управлявал епархия като митрополит по-малко от 5 години;
4. да е отгласявал с правилими мисли въпроса за западната вяра и с точно спазване на църковния ред.

Чл. 41. Българският патриарх и Софийски митрополит се избира от Патриаршески избирателен църковен събор, който се състои от:

1. архиепископ – митрополит и епископи на Българската православна църква – Българска Патриархия;
2. по петима представители на всяка епархия – трима клирици и двама миряни, а от Софийска епархия десет представители – шестима клирици и четирима миряни;
3. по един представител на старовинните манастири, избран от съответния манастирски събор;

4. по двама от всяка епархия представители на епархийските манастири – един монах и една монахиня, определени от съответния епархийски митрополит;

5. по един представител на средните духовни училища, определени от ръководствата им.

Чл. 42. (1) Когато патриаршият престол е свободен, Светият Синод временно се ръководи от старшия по митрополитски служение член на намалените му епархии. Той уведомява за кончината Поместният православен църковен събор, президента на Република България, председателя на Народното събрание и министър-председателя и ръководи делата на Българската православна църква – Българска Патриархия до избирането на Наместник-председател, което се извършва в следващия срок от одоаването на патриаршия престол.

(2) Наместник-председателът със Светия Синод предприема необходимото във връзка с избирането на нов Български патриарх, което трябва да стане най-късно до четири месеца от одоаването на патриаршия престол.

Чл. 43. (1) Светият Синод определя датата за свикване на Патриаршия избирателен църковен събор и разпоредба с откръжко писмо на старшият митрополит да свикат във всяка епархия в определен нделен ден епархийските избиратели.

(2) При изборът от две трети от списъка на епархийските избиратели под председателството на митрополита или определено от него с писмена заповед духовно лице, с тайно гласоване и мнозинство повече от половината от присъстващите се избира петима представители на епархиата – трима клирици и двама миряни, а от Софийска епархия – шестима клирици и четири миряни. За избора на представителите се съставя протокол, поименно от митрополита или от определеното от него с писмена заповед духовно лице и от избирателите. Протоколът се подготвя и своевременно се изпраща в Светия Синод.

(3) Мотивирани жалби от избиратели до митрополита на вероизповедание в двама последващи тридневен срок от неговото провеждане. Жалбите се разглеждат от Светия Синод в намален състав. Когато се установи, че изборът е нередовен, го касира и определя провеждането на нов избор. Митрополитът разпоредба незабавното провеждане на нов избор.

(4) Светият Синод разпоредба на игумените на старовинните манастири и средните духовни училища да изберат по един свой представител съгласно чл. 41.

(5) Светият Синод разпоредба всички епархийски митрополити да определят в двама последващи на епархийските си манастири – един монах и една монахиня.

(6) Представителите по чл. 41, т. 2-5, снабдени с писма, съответно подписани и подпечатани, участват като членове на Патриаршески избирателен църковен събор.

Чл. 44. (1) Списъкът на достоизбираеми за представители на епархиата в избора на Български патриарх и Софийски митрополит съдържа имената на 15 клирици и 8 миряни, които отговарят на изискванията по чл. 40, т. 1 и чл. 40, т. 3.

(2) Списъкът се съставя от управляващия митрополит при участието на епархийските съветници и архиепископските местности.

Чл. 45. (1) Светият Синод на заседание най-малко веднъж преди определянето дата за избор на Български патриарх и Софийски митрополит, получав изкуството мнозинство, гласоудането с тайно гласоудане и мнозинство от две трети от членовете на Светия Синод, избира трима епархийски митрополити – кандидати за патриаршеския престол, които отговарят на изискванията по чл. 40.

(2) Когато един или двама митрополити получат изкуството мнозинство, гласоудането с тайно гласоудане и мнозинство от две трети от членовете на Светия Синод, те се повтаря до избирането на още двама или едни с мнозинство две трети от членовете на Светия Синод.

(3) Когато двама митрополити получат по равен брой гласове, гласоудането се повтаря само за двамата, докато едни от тях получат мнозинство повече от половината от гласовете на всички митрополити.

(4) За произведени избор се вписва изложение в кондиката на Светия Синод.

Чл. 46. (1) Светият Синод свиква Патриаршески избирателен църковен събор в Синодалния палата в определен нделен ден. След проверка за редовността на избирателните писма на избирателите и определени членове на Патриаршески избирателен църковен събор и в случай, че присъстват най-малко три четири от всички членове на избирателния и наместник-председател на Светия Синод след молитва към Бога открито Патриаршески избирателен църковен събор.

(2) Наместник-председателът приканва Събора да избере с явно гласуване двама клирици и двама миряни за членове на избирателното бюро, на което той е председател. Клеветосъветът бързо отблъдва с мнозинство повече от половината от присъстващите.

(3) Когато не присъстват три четири от членовете на Събора, откритването му се отлага с едни час, след което Патриаршески избирателен църковен събор се откръжва, ако присъстват повече от половината от всички членове на Събора. Когато не се събере този кворум, Светият Синод насрочва избора за следващия нделен ден.

Чл. 47. (1) След откръжване на заседанието наместник-председателът обявява имената на тримата кандидати за патриаршеския престол, избрани от Светия Синод, и приканва членовете на Патриаршески избирателен църковен събор да изберат с тайно гласоудане едни от тримата. Гласоудането всички присъстващи членове на избирателния събор.

(2) Кандидатът, получащ най-малко 2/3 от гласовете на присъстващите избиратели, се обявява от наместник-председателя на Светия Синод за канонически избран Български патриарх и Софийски митрополит.

(3) Когато никой от кандидатите не получи изкуството мнозинство по ал. 2, изборът се повтаря, като в него участват двамата, получащи най-много гласове. За избран се обявява този, който е получил повече гласове. При равни гласове гласоудането се повтаря.

(4) За извършване избор се съставя Акт, който се вписва в кондиката на Светия Синод и се подготвя от избирателното бюро и членовете на Събора, след което наместник-председателът закрива Патриаршески избирателен църковен събор. Екземпляр от Актът се предоставя на новоизбрания Български патриарх и Софийски митрополит.

(5) Светият Синод отслужва благодарствен молебен и извършва интронизацията на новоизбрания Български патриарх и Софийски митрополит, който поема прамощието, свързани със званието му.

Чл. 48. (1) Светият Синод съблича името на новоизбрания Български патриарх и Софийски митрополит на председателите на Поместните правос-

лавни църкви, президента на Република България, председателя на Народното събрание и министър-председателя и го оновества на обществено.

РАЗДЕЛ III ПРАВОМОТИЕ НА БЪЛГАРСКИ ПАТРИАРХ

Чл. 49. (1) Българският патриарх като Председател на Българската православна църква – Българска Патриархия, осъди правомощието като епархийски митрополит, има и следните правомощия:

1. председателства заседанията на Църковния събор, Архиепископ събор, Светия Синод в пълен и намален състав;
2. осъществява контрол своевременно и точно да се изпълняват взетите в сила решения на Църковния събор, Архиепископ събор и на Светия Синод в пълен и намален състав;
3. свиква по решение на Светия Синод заседанията на Църковния събор, на Архиепископ събор и заседанията на Светия Синод в пълен и намален състав;
4. приема писма, молби и жалби до Светия Синод и своевременно ги разпределя по компетентност за разглеждане и решаване;
5. ръководява със Светия Синод епископи на Българската православна църква – Българска Патриархия;
6. освещава със Светия Синод св. Мир;
7. осъществява контрол за запазване на църковната дисциплина и ред и при нарушения внася изпроса в Светия Синод за вземане на съответните мерки и решение на отговорност;

8. дава отпуск на епархийските митрополити и разрешаване да идват в столицата;

9. отнавя от името на Светия Синод послания към клира и миряните по повод празнични дни, юбилейни годишнини, както и във връзка със съвременни проблеми.

(2) Българският патриарх се ползва с върховенство по мест пред всички архереи на Българската православна църква – Българска Патриархия и носи достоинството „Светейшество“. Външните отличителни знаци на патриаршеско достойнство са: била с двойномисленка с кръст, нагръден кръст, синьо лице и нанатя.

(3) Името на Български патриарх и Светия Синод по време на богослужение се поменават от епархийските митрополити и свещенослужителите в старовинните.

Чл. 50. Български патриарх/Наместник-председател на Светия Синод има право да решава или извършва нещо по общите дела на Църквата без решението на Светия Синод и Светият Синод има право да решава или извършва нещо без мнението на Български патриарх/Наместник-председателя на Светия Синод.

Чл. 51. За нарушение на служебните права в задължения Български патриарх, както и всеки архиепископ, подлежа на църковен съд пред Светия Синод.

Глава пета СВЕТИ СИНОД

РАЗДЕЛ I ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 52. (1) Председател на Светия Синод в пълен и намален състав е Българският патриарх.

(2) Светият Синод при отсъствие на патриарха се председателства от синодален член, когото патриархът определя с писмена заповед.

Чл. 53. (1) Светият Синод в намален състав се състои от Български патриарх и четирима епархийски митрополити.

(2) Членовете на Светия Синод в намален състав се определят от Светия Синод на ротационен принцип по старшинство с мандат от 6 месеца.

Чл. 54. Никой архиепископ не може да участва участие в заседанията на Светия Синод в пълен или намален състав, освен поради тежка, продължителна болест, немощ или други причини, признати за основатели от Светия Синод. При неизпълнение

на това задължение архиепископът подлага на църковно наказание.

Чл. 55. Никой по никаква причина не може да заседва в пълния или в намаления състав на Светия Синод, ако не е съответно технич член.

Чл. 56. Когато двама от членовете на Светия Синод в намален състав тежко заболват, за участие в заседанията на одобряването на единия от болните се призовава митрополитът, следващ по ротационния принцип, определен по реда на чл. 53.

Чл. 57. Промоцията на Светия Синод са: промовцията на Светия Синод в пълен състав и промовцията на Светия Синод в намален състав.

РАЗДЕЛ II ПРАВОМОЩИЯ НА СВЕТИЯ СИНОД В ПЪЛЕН СЪСТАВ

Чл. 58. Промоцията на Светия Синод в пълен състав се:

1. поддържа единството и общието с членовете на светата Православна църква – автокефални и автономни Поместни православни църкви;

2. има върховен надзор за запазване в точност и чистота учението на светата Православна църква;

3. има върховен надзор за правилното, еднообразно и повсеместно извършване на светите Тайнства и други богослужбени чиновоподвания и издава общи наредби за обществено и частно богослужение;

4. следи да се поддържа благолепие и благолепие в църквите и достойно да се почитат светите храмове, светите обители, всички свещени здания, предназначени за богослужение и предмети и църковните гробници;

5. предсвъртено да проверява и одобрява за отпечатване текстовете на Свещеното Писане, богослужбени книги и съчинения с догматическо съдържание, определени за употреба в православни храмове, тъй също учебниците и помагала по предмет „Закоп Божий“ и вероучение за българските учения, да издава и одобрява книгите по православно църковно неание;

6. да издава Свещеното Писане и богослужбени книги и да следи други да не издават такива книги;

7. да ръководята епископи и да извършва канонически избор на епархийските митрополити;

8. да приговя и осведомя св. Мирю;

9. да подготвя канонизацията и да канонизира светци, да открива мощите им и определя начина на четването им;

10. да прави предписания на епископския събор за откриване и закриване на епархии;

11. да преглежда решенията на Църковния събор съгласно чл. 28;

12. да приема синодални наредби за устройство и управлението на Църквата в негодни случаи и да ги внася за одобрение в първия свикан след издаването им Църковен събор;

13. да приема правила и наредби за вършеща ред и дисциплината в Църквата;

14. да изслушва всяка година подробно изложение на намаления състав на Светия Синод за състоянието на делата в Църквата и да взема необходимите мерки за църковното преустройство;

15. да изслушва докладите на епархийските митрополити;

16. да разглежда и решава – като първа и последна църковна съдебна инстанция – дела на архиепископ;

17. да избира членове на дисциплинарния съд при Светия Синод;

18. да съставя списък на достояните за архиепископски чин;

19. да ревизира чрез свои членове дейността на всеки архиепископ, когато намери това за необходимо;

20. да разглежда жалби на архереи и на пряко подчинени на Светия Синод длъжностни лица относно разпоредби на Светия Синод в намален състав;

21. да назначава длъжностните лица на ръководителски служби в Църквата;

22. да номинира;

23. да дава върховен отглич (официи);

24. да прави предложения до компетентните органи за откриването на духовни училища за нуждите на Българската православна църква, съгласно заповедствителството и прави предложение за учебните им програми и правила и чрез министъра на образованието и науката;

25. да насършава църковната благотворителност;

26. изисква от архереите, свещенослужителите, църковносудитеите и монасите да изпълняват усърдно и точно своите задължения и издръжанятия на съответната духовна власт;

27. определя и събира от църковните учреждения и манастирите помощи и вноски за общите нужди на Църквата;

28. контролира да се употребяват при общественото частно богослужение светци, които носят отгатнителния знак на Българската православна църква, утвърдени по съответния ред, и да са произведени в църковна специалност, утвърдена по решение на Светия Синод;

29. контролира да преследват духовно и материално манастирите и манастишките в тях да живеят съгласно монашеските обети и да се подизвават в милосърдие и духовна просвета;

30. да взема мерки за опазването на православните християни от влиянието на иносяни, иносърен и противосъренни пропаганди и за прибиране в лоното на Църквата всички, отклонили се от нея;

31. да одобрява откриването на училища за подготовка на клир, църковносудитеите и вероучители в съответствие със законоставителство, назначава и уволнява учителите и възпитателите в училищните заведения на Светия Синод;

32. да открива специални образователни курсове за свещеносудитеите и пр.;

33. да издава наредби по издирване, съхраняване, описание, прибиране и изучаване църковните старини и да поддържа църковен музей;

34. да разрешава преследването на снорни от една епархия към друга;

35. да разрешава, по предложение на епархийските митрополити, откриването на снорни с по-малко от осредления при православни християни;

36. да одобрява откриването на нови епархийски манастири;

37. да приема дарения и завещания и да ги употребява за целите, за които са предназначени;

38. да разрешава, по предложение на епархийския митрополит, уреждането и участието в търговски дружества на Българската православна църква – Българска Патриаршия и нейните подделения – митрополити, църкви и манастири; да разрешава, по предложение на епархийския митрополит, уреждането на вещно право на ползване до 25 години върху имоти, собственост на Българската православна църква – Българска Патриаршия и нейните подделения – митрополити, църквите и манастирите.

Решенията на Светия Синод се публикуват в „Църковен вестник“ в двуседмичен срок от постановяването им;

40. да одобрява решенията на Върховния църковен съвет;

41. да осигурява съгласно утвърдените бюджетни сметкически парични възлагания на архереите, свещеносудитеите и служителите в администрацията при Светия Синод;

42. приема бюджетта на Българската православна църква – Българска Патриаршия, утвърждава с решение бюджетите на митрополитите, приема бюджетите на староригиалните манастири, Патриаршеските катедрални самостоятелни храм-памятники „Св. Александър Невски“ и духовните училища, както и другите местни църковни подделения на Българската православна църква – Българска Патриаршия;

43. утвърждава уставите на фондовете при Светия Синод и подчинените му учреждения; открива нови такива и утвърждава техните уставы, устройствени правила и бюджети;

44. открива, прогласява и закрива староригиални манастири;

45. следи Светия Синод в намален състав да упражнява надзор върху църковните подделения, институти и суржуаи и ревизира чрез определени от него лица църковно-административно подделение и учреждение;

46. дава съгласие за създаване на юридически

лица с нестопанска цел за подпомагане и популяризиране на Българската православна църква – Българска Патриаршия в съответствие със Закона за вероинформативност;

46. да преглежда, одобрява и печата светци антимици, да издава кръстни и венчални свидетелства, църковни марки, прахони и разходни образци и други спомогателни документи;

47. да полага старания за изграждане и украсяване на храмове и параклиси, етнографическостил; за запазване на етнографическостилна аконичност от неправославно влияние и израждане да урежда икономисен и дърворезен контрол; да издава икономисни ръководства и ермиони, приручители с най-добри образци на православната икономисия и личносте на българските светци;

48. да се грижи за поддържането и усъвършенстване на православното църковно и епархийско митрополитно и непосредствено подчинените му подделения, учреждения и органи и да взема необходимите мерки;

49. да решава при необходимост върхот от промовцията на Светия Синод в намален състав.

РАЗДЕЛ III ПРАВОМОЩИЯ НА СВЕТИЯ СИНОД В НАМАЛЕН СЪСТАВ

Чл. 59. Промоцията на Светия Синод в намален състав са:

1. да одобрява решенията на епархийските митрополити и староригиалните манастирски управленения за ръководствителство;

2. да взема решение за назначаване и уволняване на работниците и служителите при Светия Синод;

3. да одобрява решенията на епархийските митрополити за пенсиониране на снорийските свещеносудите;

4. следи да се изпълняват решенията на Светия Синод и Църковния събор точно и своевременно;

5. да дава всяка година изложение на Светия Синод за състоянието на делата в Църквата;

6. да изработва мотивирани проекти за отмяна, изменение на съществувалите или за нови църковни законоподдания, наредби и правила и да ги внася за утвърждаване в Светия Синод;

7. да образува духовно съдебно следствие против провинили духовни лица;

8. да разрешава спорове за компетенции между отделни църковни власти;

9. да номинира;

10. да упражнява надзор върху синодалните църковни институти и суржуаи и да ги ревизира чрез определени от него лица;

11. да ревизира, когато намери за необходимо, дейността на отделите при канцеларията на Светия Синод.

РАЗДЕЛ IV ЗАСЕДАНИЯ НА СВЕТИЯ СИНОД

Чл. 60. Заседанията на Светия Синод в пълен и намален състав са закони, които присъстват повече от половината им членове и се председателстват от Българския патриарх. При отсъствие на Българския патриарх заседанията се ръководят от определен от него и смяната заповед председателстват; в ГИ е председателстват Светия Синод избира един от епархийските митрополити.

Чл. 61. Заседанията на Светия Синод се свикват редовно всяка година през месец юни и месец декември, а извънредно – когато Българският патриарх или Светия Синод намерят това за необходимо или когато се поиска от повече от половината епархийски митрополити.

Чл. 62. Светия Синод в намален състав заседава, когато това е необходимо.

Чл. 63. (1) Заседанията на Светия Синод продължават по определен дневен ред, който се изпраща на епархийските митрополити най-малко три дни преди заседанието.

(2) Решенията се приемат с мнозинство повече от половината на всички членове на Светия Синод, които при рангочислен надделяване мненето, за което е дал глас председателстват.

(3) Въздържане от гласуване не се допуска.

(4) Особено мнение се допуска, ако може да повлияе на обособено устно в заседание и се представя писмено до три дни след заседанието.

Чл. 64. В заседанията право на поимен има всеки от членовете при условията и спазването на Правилника за водене на заседанията на Светия Синод.

Чл. 65. (1) Председателят открива и закрива заседанията. Той ги ръководи устно и безпартийностно и бди да се пазят благолепие при разсъжденията. Събира гласовете по реда на старшинството, като започва от най-младшия и обвива реченето.

(2) Старшинството между митрополитските се определя от дена, когато митрополитът е канонически избран на епархийската катедра, която той представлява.

Чл. 66. Членовете на Светия Синод са длъжни да се отнасят почтливо към председателя си, както и един към друг. Те са длъжни да не се отклоняват от задълженията си.

Чл. 67. Когато синодален член се провини в заседание в обръщаната си не пазихию благолепие, отклонява се безприечно от задълженията си, отсъства без причини, припаяти за основания от Светия Синод, не пазихи установения ред в заседанията, председателят му прави забележка на място. Ако не се поправи, той му прави забележка в заседанието, а в краен случай – внася в Светия Синод предложение за наказването му.

Чл. 68. Когато Българският патриарх като председател на Светия Синод прегреша против църковните канони и настоящия Устав, Светият Синод чрез своя старици член му прави устно поощаждение да се поправи. В случай, че не се поправи, поощаждение му се прави в заседание на Светия Синод. Ако и след това той не се поправи, Светият Синод взема необходимите мерки, съгласно църковните канони и настоящия Устав.

Чл. 69. (1) За всяко заседание се води протокол, който се внася в протоколната книга и на следващото заседание се подписва от председателят и от всички участвали в заседанието членове, след което реченцията влизат в сила. Решенията се публикуват в „Църковни вестник“.

(2) Решенията на Светия Синод, ако не противоречат на догматите и каноните на светата Православна църква, са окончателни и задължителни за членовете, клирици и миряни, на Българската православна църква – Българска Патриархия.

(3) Изпълнението на решенията на Светия Синод се осъществява чрез активната роля на неговия председател и оперативното му взаимодействие с членовете на Светия Синод.

РАЗДЕЛ V АДМИНИСТРАЦИЯ НА СВЕТИЯ СИНОД

Чл. 70. При Светия Синод има администрация, съставът и устройството на която се определят от Светия Синод.

Чл. 71. (1) Администрацията на Светия Синод се ръководи от Главен секретар, който отговаря за нейната дейност и ред.
(2) Главният секретар трябва да бъде духовно лице с висше богословско образование и достатъчна пълнолетна подготовка.

(3) Началник-отделите при Светия Синод поощаждат главния секретар относно делата на синодалната администрация.

Глава шеста ВЪРХОВНИ ЦЪРКОВНИ СЪВЕТ

РАЗДЕЛ I ВЪРХОВНИ ЦЪРКОВНИ СЪВЕТ

Чл. 72. Върховният църковен съвет при Светия Синод се състои от: председател – най-малко 5-годишно митрополитско служение, избран от Светия Синод, двама духовници и двама миряни – постоляни членове, и по двама допълнителни.

Чл. 73. (1) Кандидатът за член на Върховния църковен съвет при Светия Синод, клирик или мирянин, трябва да има:

1. качествата на избирател за член на Църковния събор по чл. 20;
2. висше образование.

(2) Не може да бъде член на Върховния църковен съвет лице, което е:

1. сирчури или родинна по права линия без ограничения в оощаждение, по събрещана линия или по статутно до трета степен с друг член на Върховния църковен съвет, с член на Светия Синод или със служители в администрацията на Светия Синод;
2. служители в администрацията на Българската православна църква – Българска Патриархия и нейните поощаждения;
3. било оощаждение в несъстоятелност или е било член на управителни органи на търговско дружество, прекратено поради несъстоятелност.

Чл. 74. Председателят и членовете на Върховния църковен съвет при Светия Синод се избират от Светия Синод за четиригодишен период. Тезият мандат може да бъде прекратен предрочно по решение на Светия Синод.

РАЗДЕЛ II ПРАВООМОГИ И ЗАСЕДАНИЯ НА ВЪРХОВНИ ЦЪРКОВЕН СЪВЕТ

Чл. 75. (1) Върховният църковен съвет при Светия Синод провежда бюджетите и отчетите на Българската православна църква – Българска Патриархия, митрополитските, старшинстваните манастири, Патриархийския катедрален старшинстванелен храм-паметник „Св. Александър Невски“, духовните училища и ги представя за утвърждаване от Светия Синод.

(2) Върховният църковен съвет проучва въпроси, възложени му от Светия Синод и ги докладва.

Чл. 76. Решенията на Върховния църковен съвет се одобряват с решение на Светия Синод.

Чл. 77. Заседанията на Върховния църковен съвет са законни, когато в тях вземат участие председателят и най-малко половината от членовете му.

Чл. 78. Председателят открива, ръководи и закрива заседанията. При събиране на гласовете, той започва от най-младшия и констатира решението.

Чл. 79. (1) Решенията се вземат с мнозинство повече от половината от всички членове. В случай на равновесие на гласовете гласът на председателя.
(2) Въздържане от гласуване не се допуска.

Чл. 80. (1) За заседанията на Върховния църковен съвет се водят протоколи, които след одобряването им в заседание се подписват от председателя и членовете.

(2) Членовете на Върховния църковен съвет се прекратяват при три последователни, признати за неосъществени отсъствия, системно изпълнение на задълженията, доборяне за определени икономически субекти и интереси, облагодетелстване на лица и търговци.

Глава седма ЕПАРХИЙСКИ МИТРОПОЛИТ

РАЗДЕЛ I ЕПАРХИЙСКИ МИТРОПОЛИТ

Чл. 81. (1) Епархийският митрополит като апостолски приемник има духовната, църковната и административната власт в епархията. Той има пълната на йерархическата власт в делата на вярата и нравствеността, свещеноеощаждението и пастирската грижа.

(2) Епархийският митрополит управлява епархията си съгласно разпоредбите на свещените канони на Православната църква, настоящия Устав и решенията на Светия Синод.

(3) На епархийският митрополит принадлежи правото на инициатива и ръководство във всички области на епархийския живот.

(4) Чрез епархийския митрополит се осъществява единството на православните християни и кли-

ра от епархията с Българската православна църква – Българска Патриархия.

(5) В оощаждението на своята дейност епархийският митрополит се подпомага от Епархийския съвет.

(6) Епархийският митрополит представлява митрополита.

Чл. 82. (1) Служението на митрополита е поощаждение.

(2) Престане на митрополит от една епархия в друга е забранено.

(3) Когато митрополит по собствено желание и по причини, допустими от църковните канони, бъде оощаждение от дейност, той носи титлата „бивш“. Светият Синод му същрява за оощаждение, отговарящи на условията на предшрищното му служение.

(4) Когато поради неизлечима болест епархийският митрополит не може да изпълнява служението си, Светият Синод назначава епископ за управляващ епархията. Той има правата и задълженията на епархийски митрополит. Управляващият епархийски епископ при богослужбено чинооследование поименно епархийския митрополит.

РАЗДЕЛ II ИЗБИРАНЕ НА ЕПАРХИЙСКИ МИТРОПОЛИТ

Чл. 83. (1) Светият Синод определя лицата, достойни за епископски чин.

(2) Кандидатът за епископски чин трябва да има следните качества:

1. да е член на Българската православна църква;

2. да се отличава с правили мисли възраду православната вяра и този спазване на установения от Църквата ред, със заравен, добродетелен и благочестив живот;

3. да е безпрестанно от черното духовство, да е живял в манастир поне три години, да е дал монашески оубети и да е украсен с монашески добродетели;

4. да има висше православно богословско образование и да е прослужил в клира най-малко 10 години;

5. да е навършил 35 години и да не е по-възрастен от 70 години;

6. да не е оощаждение от църковен съвет.

Чл. 84. (1) Когато оощаждение във се оощаждение епархия, Епархийският съвет извеща писмено Светия Синод, който назначава епархийския митрополит за намесник на оощаждение или оощаждение престол.

(2) Намесникът на оощаждение или оощаждение престол провежда избор за митрополит и управлява епархията, докато новоизбраният встъпи в длъжност.

Чл. 85. (1) Светият Синод съставя измежду лицата с епископски чин листа на кандидатите за митрополитския избор.

(2) Намесникът на оощаждение или оощаждение на епархия с Епархийският съвет изирача по писмено на имената на епархийски избиратели пресие от листата и ги приканва да бъдат в седмичния град на епархията в третата света неделя от издаването на оощаждение, за избирание на митрополит.

(3) Намесникът извеща кандидатурите, които явяват в епархията, че са вписани в листата и са длъжни да напуснат предетите й до дена на избора.

Чл. 86. (1) В определена неделя, след светата Богоявена литургия, епархийските избиратели се събират в митрополитския дом. Проведат се пълномощията на делегатите и намесникът прогласва за събиране за открито при присъствие на две трети от всички избиратели.

(2) Когато не се събере изкуменити кворум по ал. 1, изборът се отлага с един час, след което се провежда при присъствие на повече от половината от всички избиратели. Когато не се събере и този кворум, се определят дата за нов избор.

Чл. 87. (1) След узърна към Бога молитва намесникът обявява имената на доощаждениите кандидати, определени от Светия Синод в избирателната листа.

(2) Гласоподаването е тайно, а бюлетина, в която са включени имената на лицата от избирателната листа. Изборът се извършва чрез парламентарна дава от имената.

(3) Бюлетината е неидентифицируема, когато не са спазени изискванията по ал. 2.

(4) За избори се обявяват двамата кандидати, получили гласовете на повече от половината от присъстващите избиратели.

(5) Когато той от кандидатите не получи мнозинство по ал. 4 или мнозинство с повече един от кандидатите, гласуването се повтаря до получаването на изкуството мнозинство за двамата или за единия от кандидатите.

(6) Когато кандидатите получат равен брой гласове, гласуването се повтаря.

Чл. 88. (1) За станалия избор се съставя протокол, който се вписва в протоколната книга на Епархийския съвет, подписва се от присъстващите избиратели и се потвърждава от наместника с подпис и печата на Епархийския съвет.

(2) Протокол по ал. 1, подписан от наместника и присъстващите избиратели, се изпраща до Светия Синод за прописване.

Чл. 89. (1) Всяка участник в избора има право да подаде жалба по редността на избора в тридесет дни от датата на провеждането му.

(2) Светият Синод се произнася с мотивирано решение в тридесет дни от получаването на жалбата. Той може да потвърди избора или да го касира. Решението на Светия Синод е окончателно.

(3) Когато изборът бъде касиран по реда на ал. 2, се провежда нов избор.

Чл. 90. (1) Светият Синод след одобряването на епархийския избор, в извършва съвета везеда в храма след пристовна към Бога молитва и в присъствието на народа, с мнозинство повече от половината от членовете си избира каноническия митрополит на околността или овакантения епископ от двамата избрани кандидати.

(2) За извършване избор се съставя Акт, който се вписва в книгата на Светия Синод и се подписва от Българския патриарх и членовете на Светия Синод.

(3) Екземпляр от Акта се предава на новоизбрания епархийски митрополит.

Чл. 91. (1) Новоизбраният епархийски митрополит встъпва в правата си в деня, в който Светият Синод му съобщава че е канонически избран.

(2) Новоизбраният епархийски митрополит се предава на Българския патриарх и замества за епархията си.

(3) Светият Синод препоръчва новоизбрания епархийски митрополит на пастървото му със синодално писмо, което се прочита във всички църкви на епархията.

Чл. 92. (1) Митрополитите на българските епархии излиза пределите на България се избират по реда на утвърдените от Светия Синод уставни на епархиите.

(2) За изредените случаи в уставите по ал. 1 се прилагат разпоредбите на настоящия Устав.

Чл. 93. Овадния или овакантения епархия не трябва да остава повече от три месеца без канонически митрополит според църковните правила.

Чл. 94. (1) Епископ бег епархия не се ръководява.

(2) Светият Синод може да ръководява епископски поместности на Българския патриарх, като престовет на Българската православна църква и Софийски митрополит, както и за помощник на престарял или заболел митрополит. По искане на митрополит и по предложение на Светия Синод при необходимост може да ръководява епископ.

(3) Викарният епископ при богослуженията подпомага епархийския митрополит.

(4) В административната и стопанската област викарният епископ упражнява правомощията, които са му възложени с писмена заповест или изрично изпълномощието от епархийския митрополит.

РАЗДЕЛ III ПРАВОМОЩИЯ НА ЕПАРИХИЙСКИЯ МИТРОПОЛИТ

Чл. 95. Правомощията на епархийския митрополит са:

1. да бъде делом и словом учител и наставник на клира и народа в епархията;

2. да брани, отстоява, поддържа и разпространява правдолюбията вярва между паството си;

3. да бди, редовно и праведно да се провежда вят от клира и да се вземат мерки за духовното просвещение на християните;

4. да поучава и наставлява писмено и устно клира и християните в благочестие и нравствена чистота;

5. да увещава и насърчава клира и християните да бъдат милостиви и благотворителни към всеки нуждаещ се;

6. да бди за правилното, еднообразно и редовно извършване на богослужението и за поддържането на църковното благочестие, като се грижи и за подобрене на православното църковно учение;

7. да настоява и да дава благословение за въздигане или поправане на църкви, параклиси и манастири и да бди че да бъдат съградани и украсявани в православно-църковен стил, като се старат и да се запазват църковните старини;

8. да осъществява църковни и манастирски извън църковни, собственост на Българската православна църква – Българска Патриархия или когато в нейна полза е уредено бесцрковно право на строеж;

9. да настоява църквите и манастирите да бъдат снабдени с църковни одежди, богослужебни книги, икони в православен стил и други принадлежности, необходими за богослужението, и да се пази в чистота и ред;

10. да извършва построявания на четини и пещини, манастири и манастири; да ръководява достоянията и възне на църковни, манастирски и други свещенствения и да извади заповеди за назначаването и освобождаването им;

11. да назначава и освобождава архиепископски намествания, игумени и други свещеници на специални длъжности;

12. да посещава поме веднъж в годината градовете в епархията си, а селата – когато му е възможно, за преглед на църквите и за непосредствено пасторско въздействие върху клира и паството;

13. да извършва протоисегита и други длъжностни лица да ресинат епархийските учреждения, манастири и църкви и служебната дейност на клира, архиепископски намествания и игумени или да изпълняват други служебни поръчения, след което да дават писмен отчет;

14. да има върховното почитение и ръководство в големия църковен дейност на клира в епархията и да сваика поме един път в годината духовенството на околности или епархийски събрания за разглеждане и организиране на пасторската дейност на клира;

15. да представя през месец април на всяка трета година изложение пред Светия Синод за върховния си служение и дейност и състоянието на епархията;

16. да приема дарения и завещания за митрополитство и да ги управлява и употребява, чрез Епархийския съвет, за целите, за които са предназначени;

17. може да завежда съдебни дела относно венни права върху недвижими имоти в интерес на църкви и епархийски манастири, както и да взема участие в таква дела;

18. да поведи служебно духовно-съдебно преследване против провинили клирници и християни в епархията си и в случай на тежки и резнизиращи обща събития провинения; по одреждане на Епархийския съвет временно да отстранява обвиняемите от църковни длъжности, ако те заемат такива, докато се издаде присъда и тя влезе в законна сила.

В тези случаи на църковно-наказателното дело се дава спешност;

19. отечески да увещава провинили се клирници и когато поради естеството на провинението и за избягване на обща събития е необходимо непосредствено и бързо архиепископ въздействие, да налага арест. В тези случаи на църковно-наказателното дело се дава спешност; налаганят арест не се вписва в архиепископския списък; против арестования може да се

подаде жалба пред Светия Синод, което не спира изпълнението на наказанието;

20. да внася в Епархийския съвет за разглеждане предриждано подготвен доклад и всички онези измър, по които иска да има мнението на съвета. За финансово-парични операции със средства на епархията задължително да взема решение с членовете на Епархийския съвет;

21. да се отнася до Светия Синод за окончателно предложение по решение или постановления на Епархийския съвет, когато не имамя за законно и полезно да утвърди или одобри;

22. да извършва разпореджената на Светия Синод и да осъществява надзор за изпълнението на решението от органите, които са под негово ръководство и контрол;

23. да иска отпусък от Българския патриарх за отсъствие от епархията си за повече от 15 дни и съгласие на епархийския митрополит, в чийто епархия иска да отиде;

24. да извършва всичко, предвидено за него от църковните правила и настоящия Устав.

РАЗДЕЛ IV АДМИНИСТРАЦИЯ НА МИТРОПОЛИТА

Чл. 96. (1) Митрополита е юридическо лице, чийто членове са църквите и манастирите като епархия, поделени в димочета на съответната митрополия. Те са неотделима част от нея.

(2) Наименованието на митрополита като юридическо лице е наименованието на съответната епархия по чл. 3 в ал. 4.

(3) Митрополита се управлява и представлява от епархийския митрополит.

Чл. 97. (1) При всяка митрополия има протоисегит, който се назначава от епархийския митрополит и се утвърждава от Светия Синод.

(2) За протосегит се назначава духовно лице с висше богословско образование и с качества, предвидени в чл. 102, т. 4.

(3) Протосегитът е помощник на митрополита в управлението на епархията и се намира под негово ръководство и непосредствено ръководство, заместява го при негово отсъствие според изричните му указания. Протосегитът получава заплатата по епархийския бюджет.

(4) При всяка митрополия има епархийски надзорник, който е духовно лице най-малко със средно богословско образование.

Чл. 98. (1) При всяка митрополия има администрация, която е администрация на епархийския митрополит и Епархийския съвет.

(2) Администрацията на митрополията се състои от:

1. секретар, който ръководи администрацията и отговаря за реда в нея;
2. служители и специалисти в съответните дейности, одреждени по штат.

Чл. 99. (1) Секретарят на митрополията е лице с висше богословско образование. Служащите в администрацията са с образование, изисквано за съответната длъжност.

(2) Лицата в администрацията при митрополията и архиепископски намествания се назначава от епархийския митрополит.

Чл. 100. Писмата, молитвите и другите книги по дела, подлежащи на разглеждане от Епархийския съвет, се подават до епархийския митрополит, който ги резолира за разглеждане.

Глава осма ЕПАРИХИЙСКИ ИЗБИРАТЕЛИ

Чл. 101. (1) Всяка епархия има свои духовни и мирски избиратели – по 6 от всяка духовна околина. Тримата от тях са клирници и трима – миряни.

(2) Епархийските избиратели избират епархийските представители при избора на Българския патриарх, членовете на Църковния събор, митрополита на епархията и членовете на Епархийския съвет.

(3) Епархийските избиратели се избират от църковни четири години.

Чл. 102. Клирик може да бъде избран за епархийски избирател при следните условия:

1. да е клирик на партията;
2. да е на възраст не по-малко от 30 години;
3. да не е лишен по решение на църковен съд от църковни права;
4. да е познат с точно изпълнение на църковно-служебните си задължения, опитност, примерен живот и правдолюбие.

Чл. 103. Мирянин може да бъде избран за епархийски избирател при следните условия:

1. да има качествата на избирател за църковен настоятел по чл. 142;
2. да има най-малко средно образование;
3. да е член на епархия в партията;
4. да не е осъден за престъпление от общ характер или за църковни провинения и простъпки – от църковен съд.

Чл. 104. Три месеца преди да изтече четирогодишния период на делата на епархийските избиратели, Светият Синод принася епархийските митрополити да насрочат нови избори.

Чл. 105. (1) Епархийският митрополит лично или чрез определено от него с писмена заповед духовно лице след получаване на синодалната покана разпорежда на високо църковно настоятелство в епархията да избере от своя състав по един представител.

(2) Избраните представители, снабдени с избирателни писма, подписани от председателя и църковните настоятели и подпечатани с църковните печати, се събират в седището на духовната околина в третата света неделя след разпореждането на митрополита.

Чл. 106. (1) В определения ден, след свята Божествена литургия, в храм в седището на епархията, митрополитът или определено от него с писмена заповед духовно лице, а в седищата на намесничествата – архирейският намесник, като установи, че присъстват представителите най-малко на 2/3 от епархиите, открива избирателното събрание.

(2) Когато присъстват по-малко представители, събранието се отлага с един час и се открива при присъствие на повече от половината от представителите на епархиите. Когато присъстват са по-малко, събранието се отлага за следващата света неделя.

Чл. 107. (1) След откриването на избирателното събрание то определя от своя състав двама представители, които заедно с председателя съставят бюрото.

(2) Бюрото извършва проверка на избирателните писма.

(3) Председателят наминава извикванията на чл. 102 и чл. 103 от Устава и предава да се състави списък на избирателния списък. Председателят и всеки представител може да посочва по няколко имена.

(4) Списъкът за избирателния списък трябва да съдържа имената на не повече от 7 клирици и 7 миряни.

Чл. 108. (1) Сбранието избира от съставения списък с тайно гласоподаване трима клирици и трима миряни за епархийски избиратели.

(2) За избирани се обявяват получозните повече от половината от гласовете на присъстващите делегати.

(3) Когато при първото гласуване не бъдат избрани епархийски избиратели, гласуването се повтаря, докато бъдат избрани 3 клирици и 3 миряни за епархийски избиратели.

Чл. 109. За проведения избор се съставя протокол, подписан от председателя и присъстващите делегати, и се изпраща на епархийския митрополит.

Чл. 110. (1) Протоколите от изборите и взелите в съдействие срещ жалби от избиратели за допуснати нарушения на Устава при избора се разглеждат от Епархийския съвет.

(2) Когато Епархийският съвет установи, че изборите са редовни, митрополитът утвърждава избраните епархийски избиратели, снабдява ги с писмено удостоверение и съобщава имената им на Светия Синод.

(3) Когато се установи, че изборът в определена духовна околина е нередовен, митрополитът го кацпиря и разпорежда да се проведе нов избор във възможно кратък срок.

Чл. 111. (1) Когато през четирогодишния си период на дейност избирател се премести в друга епархия, починал или си напразил отвод, епархийският му съвешник извества писмено епархийския митрополит. Епархийският съвет прогласява за негов заместител до изтичането на четвърте години следващата, избран по брой получени гласове.

(2) Когато епархийски избирател изгуби качествата си като такъв през четирогодишния си период на дейност и това се установи по църковно-служебен ред, се принага резултат по ал. 1.

(3) За всяка партия епархийският митрополит уведомява Светия Синод.

Глава десета ЕПАРХИЙСКИ СЪВЕТ

Раздел I ЕПАРХИЙСКИ СЪВЕТ

Чл. 112. (1) Епархийският съвет се състои от председателя – митрополит или определено от него с писмена заповед духовно лице, двама клирици, двама миряни и един намесничеств – представител на епархийските манастири, определен с писмена заповед от епархийския митрополит.

(2) Епархийският съвет съдейства на епархийския митрополит в осъществяване на архирейската му изпълнителна власт.

(3) В заседанията на Епархийския съвет при разглеждане на въпроси и дела от духовно естество участват членовете клирици и един клирик от допълнителните членове.

Чл. 113. (1) Клирик, избирател за член на Епархийския съвет, трябва да има най-малко средно богословско образование и качествата на избирател за епархийски избирател по чл. 102, а мирянин – качествата на избирател за епархийски избирател по чл. 103 и най-малко средно образование.

(2) Не може да бъде член на Епархийския съвет лице, което:

1. сътруд или роднина по права линия без ограничения в степените, по съществува линия или по съвместно до трета степен с друг член на Епархийския съвет, съответно с член на Светия Синод или със служител в администрацията на Светия Синод, митрополита, архирейските намесничества или епархийските манастири;
2. служи във администрацията на Българската православна църква – Българска Патриархия, митрополитът, архирейските намесничества или епархийските манастири;
3. било обявено в несъстоятелност или е било член на управителен орган на търговско дружество, прекратено поради несъстоятелност.

Чл. 114. (1) Членовете на Епархийския съвет се избират за четири години.

(2) Най-късно три месеца преди изтичането на четирогодишния период, по нареждане на Светия Синод в намален състав всеки епархийски митрополит или определено от него духовно лице с окръжно писмо нарежда епархийските избиратели да се съберат в седището на епархията в третата света неделя от издаването на окръжното, за избирателни членове на Епархийския съвет.

Чл. 115. (1) В определения ден, след свята Божествена литургия, избирателите се събират в митрополитския дом. Митрополитът или определено от него с писмена заповед духовно лице открива, след молитва към Бога, избирателното събрание, когато присъстват най-малко 2/3 от избирателите.

(2) Когато не се събере необходимият кворум, митрополитът отлага събранието с един час и го открива, след молитва към Бога, при присъствие на повече от половината от избирателите. Когато не се събере и този кворум, събранието се отлага за следващата света неделя.

Чл. 116. (1) След откриване на събранието председателят предлага да бъдат избрани за членове на бюрото я едно гласуване и мнозинство повече от

половината от присъстващите един клирик и един мирянин. Председателят и избраните членове образуват бюрото по провеждането на избора.

(2) Избирателното бюро съставя списък на кандидатите за членове на епархийския съвет по предложение на епархийските избиратели. Списъкът трябва да съдържа имената на не повече от 10 клирици и 10 миряни.

Чл. 117. (1) Сбранието избира членовете на Епархийския съвет от списъка на кандидатите с тайно гласоподаване и с мнозинство повече от половината от присъстващите.

(2) Когато не се получи необходимото мнозинство, изборът се повтаря до избрането на епархийските съветници.

Чл. 118. (1) За избора се съставя акт в два екземпляра, които се подписват от присъстващите избиратели. Единият от екземплярите се вписва в протоколната книга, а другият се предоставя на Светия Синод.

(2) Писмени жалби по редовността на избора могат да бъдат подавани от всеки член на избирателното събрание в следващия срок от датата на избора. След изтичането на срока книгата се изпраща на Светия Синод.

Чл. 119. (1) Светият Синод в намален състав проверява редовността на избора. Когато установи, че изборът е редовен, го одобрява с решение, което е окончателно.

(2) Когато се установи, че изборът е нередовен, Светият Синод в намален състав го кацпиря и разпорежда нов избор.

Чл. 120. Когато някои от членовете излезе от състава на Епархийския съвет, на място му се призовава неговият подгласник.

Раздел II ПРАВОМОЩИЯ И ЗАСЕДАНИЯ НА ЕПАРХИЙСКИ СЪВЕТ

Чл. 121. Правомощията на Епархийския съвет са:

1. да се грижи да се разпространява и запазва в чистота учението на Църквата, да се запазва и развива християнската нравственост и църковната благотворителност, да се спровежда и развива редовно Словото Божие и да се утвърждава във вяра и благочестие православно християнско съществуване;

2. да следи навсякъде редовно да се извършва богослужение, да се поддържа благолетно и благогичното в храмовете и да се употребяват при обществено и частно богослужение сеници, които нито отличателния знак на Българската православна църква – Българска Патриархия, утвърден по съответния ред;

3. да съставя епархийските бюджети и да ги представя на Светия Синод за утвърждаване;

4. да утвърждава общоепархийските имоти, фондове и капитални и да извършва всички епархийски стопанства и ползвания; да събира от църквите, манастирите и църковните поделения вноски за епархийски църковни нужди в размер, установен от Светия Синод;

5. да ревизира редовно на всеки три месеца, а когато има жалби за избор – и извънредно, сметките на епархийските касиер-счетоводители и да предлагат отчетите им за изпълнението на бюджета към момента. Отчетът се изпраща на Светия Синод за окончателна проверка от комисията по проверка на църковните отчети;

6. да вписва ревизия на сметките на архирейските намесничества, църковните настоятелства, манастирите и другите епархийски поделения;

7. да освобождава църковните настоятелства, когато не изпълняват усърдно и добросъвестно своите задължения; на мястото на отчислен църковен настоятел се назначава изслушван най-малко гласове подгласник; ако бъде отчислено цялото настоятелство, се назначава служебно църковно настоятелство от четирима души, предложени от председателя, който имаат качествата на избирател за църковни настоятели, с всички права и задължения на църковен настоятел;

8. да проверява и утвърждава бюджетите на църковните настоятелства и епархийските манастири,

както и на всички църковни фондове и общепаралелни стопанства и поделения, и да проверява изпълнението на тях бюджетите;

9. да разрешава склучването на придобивни сделки, договори за заем, наем, аренда и други договори, с изключение на: разпоредителни сделки с недвижими имоти, договори за ипотеки, анорт в търговски дружества на недвижими имоти, собственост на Българската православна църква – Българска Патриаршия и невините поделения на лични-мисийни веш и регистър на недвижимите имоти на митрополитата и невините поделения;

10. да прави предложения на Светия Синод чрез епархийския митрополит за учредяването на вешо право на строеж за срок до 50 години и вешо право на ползване до 25 години върху имоти, собственост на митрополитите, църквите и манастирите;

11. грижи се за съхранението на опис на лични-мисийни веш и регистър на недвижимите имоти на митрополитата и невините поделения;

12. грижи се да се водят описи от църквите и църковните поделения за техните имоти;

13. следи да са снабдени с нотариални актове всички църковни имоти в сградата;

14. да изслушва отчетите за всички ревизии в сградата и да взема целесъобразни мерки за благоуправляването на църковния живот и правилното управление в сградата;

15. контролира да се водят редовно и поддържа невременно регистрирате за кръщения, венчания и опепа;

16. следи да се водят служебни списъци на клириците и подробни списъци на енорийците, църквите, параклисите, епархийските манастири и поделения;

17. да подготвя във всички епархийски митрополит в управлението на сградата;

18. да иска съгласието на Светия Синод за създаване на юридически лица с нестопанска цел за подпомагане и популяризиране на Българската православна църква – Българска Патриаршия в съответствие със Закона за вероизповяданията;

19. да одобрява и изпълнява проекти за строителство на нови храмове;

20. да осъществява контрол архитектурата на храмовете да бъде в итчноправославен стил;

21. да поощрява и одобрява при възможност към храмовете да се предоставят помещения за придобивни училища и помещения за провеждане на църковни тържества и църковно-просветна дейност;

22. при Епархийски съвет маето да има консултативен експертен съвет по изобразяване, реставрация и консервация.

Чл. 122. (1) Заседанията на Епархийски съвет са закони, когато се председателстват от епархийския митрополит или определено от него с писмена заповед духовно лице и при участието поне на половината от членовете.

(2) За реда на заседанията и протоколите се прилага чл. 41, 63-65 и чл. 69.

Чл. 123. (1) Решенията на Епархийски съвет се приемат с мнозинство повече от половината от всички членове.

(2) Решенията на Епархийски съвет се утвърждават от епархийския митрополит. При разпоредбата възраст се внася за разрешаване от Светия Синод.

Глава десета АРХИЕРЕЙСКИ НАМЕСТНИЦИ

Чл. 124. Епархийският митрополит назначава със заповед архирейските наместници и уведомява Светия Синод.

Чл. 125. Архирейският наместник трябва да бъде свещеник с висше или средно образование и най-малко петгодишна безкорупционна епархийска служба.

Чл. 126. (1) Архирейският наместничество с учредяване на Митрополитата, което има право на самостоятелния бюджет.

(2) Архирейският наместничество се ръководи от назначен от митрополитата архирейски наместник, който има следните правомощия в духовната околия:

1. да осъществява контрол и да се грижи за чистотата и разпоредителството на сградата православна вярта, за принасянето и редовно изповядване от страна на свещениците, за организиране на религиозно нравствена просвета и за утвърждаване на пра-

вославното християнско семейство във вярта и благочестието;

2. да осъществява контрол за чистотата на християнските вярта и за прилагане наредбите на църковната власт;

3. да осъществява контрол за правилното, редовно и еднообразно изпълняване на църковното богослужение и за благолепие и благопочин на църквите в поверената му духовна околия;

4. да осъществява контрол клириците да изпълняват точно и усърдно задълженията си;

5. да определя временни заместници на заболели и починали свещеници, до пълновластието на наредбите от епархийския си митрополит;

6. да осъществява контрол по строителството и ремонта на църковните имоти и да взема мерки за запазване на фрески, икони, иконостаси и всички други църковни старини;

7. да посещава поне веднъж в годината всички енории в духовната околия, да изучава състоянието на църквите, техните свещени принадлежности, църковните гробници и църковните имоти, ръководството на религиозно-просветната просвета и възпитание, службата на свещениците и дейността на църковните настоятелства;

8. бележище мито по ревизиата във всяка енория той прави писмено в специалната ревизионна книга за състоянието на настоятелствата, както и във всяко църковно настоятелство, а в митрополитата докладва за констатираното;

9. в края на годината да представя на епархийския митрополит писмен доклад за състоянието на духовната околия;

10. да преглежда регистрите за кръщения, венчания и опепа и пригодно-религиозни книги на църковните настоятелства;

11. да се грижи за снабдяването на свещениците и църковните настоятелства с позволителни за венчаване, свидетелства, регистри и други книги и да се отнасят съвместно с митрополитата събирателни приходи;

12. да представя всеки месец в митрополитата отчетна ведомост за приходите и разходите на наместничеството;

13. да ревизира съвместно сметките на отчетните лица за наместничеството и съставяния акт да изпраща в митрополитата;

14. да води опис на вешите на наместничеството;

15. да свиква – с одобрението на епархийския митрополит – клириците от околията за брџко обсъждане на въпроси и настанялата практика и взаимопомощ, за намиране средства за поддръжка и засилване на вярта, нравствеността, духовната просвета и частната благотворителност;

16. да изпълнява разпореденията на епархийския митрополит и да осъществява контрол за изпълнението им.

Чл. 127. При отсъствие на архирейския наместник го замества енорийски свещеник, определен с писмена заповед от епархийския митрополит.

Чл. 128. При всяко архирейско наместничество има канцелария. Длъжностите лица в канцеларията се назначават от епархийския митрополит.

Глава единадесета ЕНОРИИ И СВЕЩЕНОСЛУЖИТЕЛИ

Раздел I ЕНОРИИ И СВЕЩЕНОСЛУЖИТЕЛИ

Чл. 129. (1) Енорията е най-малката административно-териториална единица в съответната епархия и включва в Българската православна църква и включва определен брой православни християни, постоянно пребиваващи на съответната територия.

(2) Енорията се образува съобразно местните демографски условия по предложение на епархийския митрополит и с решение на Светия Синод.

Чл. 130. (1) Енорията се състои от не по-малко от 50 православни християни.

(2) Когато броят на православни християни се поддържа минимум по ад. 1, енорията се присъединява към най-близката енория с изключение брой енорията по предложение на епархийския митрополит и с решение на Светия Синод.

(3) Една църква маето да има няколко енории.

Чл. 131. Свещеник без енория или определено назначение не се ръководява.

Чл. 132. За да бъде ръководен никой за дякон или свещеник, трябва да има следните качества:

1. да е член на Българската православна църква;

2. да е български гражданин;

3. да е навършил годината или писменоматрикулно;

4. да е завършил богословско училище;

5. да представи свидетелство от енорийския свещеник на родното си място, или от другите места, където е живял, че е благочестив, с добро поведение, че се отличава с правни мисли за православната вярта;

6. да носи свидетелство от духовника си, че като се е изповядал, няма по свещените правила никакво препрепятствие да бъде ръководен;

7. да не е осъден за престъпления от общ характер или за църковни провинции и простъци – от църковен съд;

8. да представи медицинско свидетелство, че е здрав и не се води от някакъв инфекциозно заболяване и сипелски, както и че няма ваден телесен недостатък;

9. да представи нотариално заверено писмено изявление, че двамата със съпругата му са в първи църковен и граждански брак, а от съпругата си – че е съгласна той да бъде ръководен и че не го следват там, където дължността му като свещенослужителя го задължава да живее;

10. да поднесе писмено обещание, че като клирик ще пазва и изповядва точно православната вярта, ще се подчинява на повеленията на църковните правила и на разпоредбите на своето духовно начальство и точно ще съблюдава установения от Църковния богослужбелен ред;

11. да е член на свещенослужителска партия или антиправославна организация;

12. за заграниците български енории могат да бъдат ръководени и небулгарски граждани.

Чл. 133. (1) Когато постъпи молба от лице, което желее да приеме свещенослужителски сан, епархийският митрополит проверява приложените към нея документи по чл. 132 и като се увери, че са редовни, внася прегледа за разглеждане в Епархийския съвет.

(2) Кандидатът полага изпит пред Епархийския съвет на митрополитата или Светия Синод когато изпитът приключи успешно, Епархийският съвет приема кандидатурата на лицето за свещенически сан и изпраща прегледа в Светия Синод за одобрение.

Чл. 134. (1) Светия Синод в намален състав прегледа по съответно кандидатската преписка, публикува в „Църковен вестник“ съобщение с името на кандидата и митрополитата, които го предлагат.

(2) Когато в едномесечен срок не се получи основателно писмено обещание или писменоматрикулно, опроверженията представените документи, изискуем по чл. 132, Светия Синод в намален състав одобрява преписката и я връща на епархийския митрополит. Епархийският митрополит възлага на съответния архирейски наместник или на друго духовно лице да подготви кандидата за ръководение според изискванията на свещените канони, след което го ръководява.

(3) След ръководението на свещеника, извършено за ад. 2, епархийският митрополит издава заповед за назначението му, която съдържа длъжността, на която се назначава, местото на назначението, размера на възмъждрително и други условия.

(4) Когато се представят доказателства за нарушение изискванията на Устава или основателно канонично обвинение, Светия Синод в намален състав връща преписката на епархийския митрополит и кандидатът не се ръководява.

Раздел II ПРАВОМОЩИЯ НА СВЕЩЕНОСЛУЖИТЕЛИТЕ

Чл. 135. Епархийският свещеник има следните права и задължения:

1. да отслужва по установения църковен ред ре-

дово и с подповащо благочиние светата Литургия и съвместното църковно правило и да извършва тайнствата и чинодействата, установени от Православната църква;

2. да се грижи за добрия ред, благосъщението, тоно и асно чистоте и пееше при богослужението, чистотата и благосъщението на храма и църковните гробница, за доброто състояние на одеждете, книгите и други църковни принадлежности и за запазване църковните старини;

3. редовно да проповядва и да поучава енориащите си в истините на православната вяра и християнската нравственост; енориакият свещеник с благосъщението на епархийският митрополит може да допусне мирянин, познат по своята подготовка, грамотност, църковност и благочестие, да проповядва във време на частно и обществено богослужение;

4. да запазва енориащите си със задължението им като членове на Църквата и да ги обучава в Закон Божий и чрез църковна поучения и беседа;

5. да пази с изключително внимание енориащите си от инволации и инволрни проповядки;

6. да се грижи за духовното преувяване на енориащите си, да ги посещава, да ги увеща редовно да посещават богослужението, да се изповядват и достойно чрез ното и молитва да се подготвят за приобщаване със Св. Евхаристия, да кръщават на време децата си и да ги възпитават в православен дух;

7. да се грижи членовете на енорията му да изпълняват църковните разпоредби;

8. със съдействието на църковното настоятелство да насърчава чрез енориалното добротворство;

9. да се явява на събираня, свикани по нареждане на епархийският митрополит;

10. да води редовно и да пази невредени регистрите за кръщения, венчания и оела, да издава от тях извлечения и да изпраща на епархийският митрополит чрез съответния архиерейски наместник статистически данни за случките се в енорията кръщения, венчания и оела;

11. да поддържа и съхранява в изправност служебната енориаиска архива;

12. да контролира църковните служители в храма и енорията в при извършването на служба на църковното настоятелство или ако е необходимо, да уведомява по-висшата църковна власт;

13. да извършва проверки по възможност на епархийският митрополит;

14. да се грижи за църковните имоти и за тяхното успешаване;

15. да жисне в енорията си или с разрешение на епархийският митрополит – и извън нея;

16. да не напуска енорията си без разрешение на епархийският митрополит;

17. енориакият свещеник се отнася до епархийския митрополит редом архиерейски наместник;

18. да изпълнява своевременно и точно нарежданията на църковното си началство;

19. да се полова с правата на служението и сана си съгласно църковните правила, установие Устав и други синодални нареби при условия, че правата си си му отговарят по църковно съдебен ред;

20. да изпълнява точно, добросъвестно и усердно задълженията си по служба и сан, определени от църковните правила и настоящия Устав, и при нарушаване на задълженията си да отговаря по съответния църковно-дисциплинарен и църковно-съдебен ред;

21. да получава за служението си есмесечно парично възнаграждение от Светия Синод в размер, определен на основата на размера на осигурителния праг, установен в бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година. Определеното по този ред възнаграждение не може да бъде по-малко от минималния осигурителен праг;

22. свещенослужителите могат да ползват жилище в църковно-енорияския дом и обработаема земя според местните условия и потребности, за което епархийският митрополит може да задължи църковното настоятелство;

23. да организира църковно училище и да следи за изпълнението на синодалната програма за обучение;

25. енориакият свещеник може да извършва свещенослужения в енориите, в които е установено на местния енориаки свещеник или с епископско разпореджение на епархийският митрополит.

Чл. 136. Свещениците, които не са на енориаиската служба при храм, имат правата и задълженията съответно по чл. 135.

Чл. 137. Дяконите са помощници на архиерея и свещника в тяхната служба и имат всички общоцърковни права и задължения според църковните правила.

Чл. 138. (1) Когато клирик или монашестваник жисне да премине на служение в друга енория, по-двата можа да съответния епархийски митрополит;

(2) Епархийският митрополит, получив молбата по ал. 1, отправя писмо до епархийският митрополит на молителя, който при съгласие издава заповед за освобождаване и отпущане съответно;

(3) Документите по ал. 2 се изпращат на приема епархийският митрополит, който уведомява Светия Синод.

Чл. 139. (1) На клирици и монашестваници е забранено да заемат длъжности и да посвят задължения в държавни и местни органи на власт, да участват в партийна дейност и предизборна кампания, както и да се кандидатират за органи на европейско, държавно и местно ниво.

(2) На клирици и монашестваници е забранено да имат дялове, дялостъпанство с терсия или поддрожаното авторитета на Църквата.

(3) На клирици и монашестваници е забранено да се регистрират като енориални търговци, да бъдат съдружници в персонални търговски дружества, енориални собственици на капитала в дружества с отворено и затворено участие, акционери в дружества, както и прокуристи, управители и членове на съветите на директорите, управителните и надзорните съвети на търговски дружества, в които Българската православна църква – Българска Патриархия и нейните местни поделения не са енориални собственици. В отворените търговски дружества или притежават 50 на сто от капитала на дружеството.

Глава дванадесета

ЦРКВА И

ЦРКОВНО НАСТОЯТЕЛСТВО

Раздел I

ЦРКВА И ЦРКОВНО НАСТОЯТЕЛСТВО

Чл. 140. (1) Църквата е обединение на православни християни от сина или повече енории, кдето се намира храмът.

(2) Църквата е юридическо лице, което е местно поделение на Българската православна църква – Българска Патриархия и на съответния митрополит.

(3) Наименованието на църквата като юридическо лице е наименование на съответния храм.

(4) Църквата се управлява от църковно настоятелство, което се състои от 4-6 души и се представява пред компетентните органи от енориаиска служба, които е председател на църковното настоятелство. В отворените случаи по решение на настоятелството председател може да изпълномваха и други лица да го представляват. В своята дейност настоятелството се подпомага от църковни организации, като православни християнски братства и други.

(5) Член на църквата като юридическо лице е всеки православен християнин, който жисне в енорията, кдето се намира съответният храм, и е вписан в списъка на църквата срещу лични данни, адрес и поиник. Кръщелното свидетелство е удостоверение за лицето, че е православен християнин.

(6) Списъкът на членовете на църквата се проверява и актуализира редовно на всеки четирогодишен период преди провеждане на избирателното събиране за избор на църковни настоятели и при необходимост – в края на всяка календарна църковна година.

(7) Църквата като юридическо лице за новостроящите се храмове възниква от възникване в сила решението на Епархийският съвет, с което се утвърждава църковното настоятелство.

(8) Епархийските митрополити извършват новостроящите на църкви и параклиси (освен ако не правят това в безличен статут, училища и други обществени учреждения) след преизпълнението на собствеността си на Българската православна цър-

ква – Българска Патриархия и нейните поделения.

Чл. 141. (1) Председател на църковното настоятелство е избран енориакият свещеник.

(2) При избора за епархийският свещеник председател на църковното настоятелство се назначава със заповед от епархийският митрополит.

(3) При отсъствие на председателя епархийският митрополит издава заповед за заместяването му от свещеник, който явява и енорията му.

Чл. 142. (1) За член на църковното настоятелство може да бъде избран всеки български гражданин, който отговаря на следните условия:

1. да е кръстен православен християнин;
2. да е член на съответната енория;
3. да е навършил 30 години;
4. да не е осъден за престъпления от общ характер или за църковни провинения и простъпки – от църковен съд;

5. да е запознат с основните истини на православната вяра;

6. да е познат по своя благочестивост и честен живот.

(2) Кандидатът за член на църковното настоятелство подава изявление и декларация до председател на църковното настоятелство и календар, същепроводяватите им листе, назначено на шатна дължина в църквата;

2. било обявено в несъответност или е било член на управителен орган на търговско дружество, прекратено поради несъответност.

Чл. 143. (1) Светият Синод всяка четвърта година прикова епархийските митрополити да се разпоредят за провеждането на избори за църковни настоятелства в определен нделен ден през месец енория.

(2) Когато избори не бъдат проведени в определен ден, епархийският митрополит определя друг нделен ден за провеждането на избори.

(3) Когато изборите не са проведени и във втората определена ндела, епархийският митрополит назначава настоятелство от четирима енориаки, имачи качества за изборите за църковни настоятели.

Чл. 144. (1) Едноновременно с избраното на църковното настоятелство се избира и проверителна комисия от 3 до 5 членове, имачи качества за църковно настоятелство.

(2) След утвърждаването на новоизбраните настоятели, проверителната комисия проверява сметките по приходо-разхода на църквата за времето, през което е служило старото църковно настоятелство. Протоколът се възлиза от комисията, от старото и новото църковно настоятелство и се изпраща в митрополитата. Епархийският съвет разглежда протокола и с постановление се произнася за освобождаването от отговорности на старото църковно настоятелство.

Чл. 145. (1) Службителен период на църковните настоятелства е четирогодишен.

(2) Когато през периода по ал. 1 член от настоятелството се премести, бъде отчислен или почина, за него заместник до изтичането на четирите години се прогласява следващият, избран по броя поучения гласове.

Чл. 146. (1) Избирателите могат да бъдат всички български граждани, православни християни, членове на църквата в съответната енория, навършили 18 години.

(2) Записването в списъка с имената на избирателните трябва да приключи до вечерната служба преди деня на избора.

Чл. 147. (1) Събирането за изборите на църковни настоятелство се открива след свята Литургия в църковния храм, в който е избран митрополит ден и продължава до 14 часа.

(2) Събирането се ръководи от бйор от чети-

рима енорията, избрани с явна घोшаване и мнозинство повече от половината от присъстващите. Председател на църковното настоятелство е председател и на борото и ръководи събирането.

(3) В съставния борото, където се избират повече от едно църковно настоятелство, енорийският съвещник председателства избора в центъра на енорията, а в другите села упълномощава за своя заместник по един граматов енорийя, имай право на изборем за църковен настоятел. Името на заместника се обявява в избирателния протокол, а за законното изпълнение енорийският съвещник съобщава на енорийския си митрополит.

(4) Събирането се открива след усърна книга Бога молихта, когато присъстват пове 2/3 от записаните в избирателните списъци енорийци. Когато в определени час има наискусния кворум, събирането се открива е 30 минути, след което се открива при кворум повече от половината от енорийците, вписани в избирателните списъци. Когато не се събере и този кворум, събирането се отлага за следващата съвета недела и се провежда при същите условия и ред.

(5) По предложение на борото се изготвя списък с имената на кандидатите за църковни настоятели, подали заявление и декларация да председател на църковното настоятелство най-късно седем дни преди датата за провеждане на избора.

(6) Бюлетината с имената на кандидатите се представя на избирателите, след което се присъстват на края тайно гласуване.

(7) Църковните настоятели се избират с мнозинство повече от половината от присъстващите избиратели.

Чл. 148. (1) За провеждане избор на църковно настоятелство и проверителна комисия се съставя протокол, подписан от членовете на борото и подпечатан с църковна печат, а където няма църква – с печата на председателствания съвещник. Протоколът и избирателната книга се изпращат на енорийския митрополит.

(2) Жалби по редността на избора могат да се подават до енорийския митрополит в семедневен срок от дни на избора.

(3) Епархийският митрополит утвърждава предложение на борото, когато Епархийският съвет е разгледал избирателната книга, установил е редността на избора. Когато се установи, че изборът е нередовен, епархийският митрополит разрежда провеждането на нов избор.

Чл. 149. (1) В имуществото на църквата като юридическо лице се включват:

1. храмът (заването) и принадлежностите му, както и други храмове и параклиси към него;
2. всички вещи и недвижими имоти;
3. сумите, постъпнали в храма от различни източници, като: съветни, дискусии, приходи от движими и недвижими имоти и други;
4. дарения за благоустройството и потребностите на храма и енорията, както и движими и недвижими имоти, завещани в полза или собственост на храма, включително и със специално предназначение за благотворителни и просветни цели, за издръжка на клира и други;
5. суми от митрополитите, църковно-енорийски дарения, такси и други.

(2) Църквата като юридическо лице може да учредява еднолични търговски дружества и да участва в търговски дружества по ред, определен в настоящия Устав.

Чл. 150. (1) Църква, която е без енория, се управлява от настоятелство, назначено от епархийския митрополит.

(2) Гробищна църква без енория се управлява от местното църковно настоятелство, а при повече енорийски църкви в наследството местния епархийски митрополит назначава съвещник за председател на църковното настоятелство и по негово предложение четиринедельно настоятелство.

Чл. 151. (1) Към енорията принадлежат лицата от православно вероизповедание, които живеят в границите на енорията и запазват и поддържат жана връзка с енорийския храм, клир и живот.

(2) Енорийските, членове на църквата, имат всички общи църковни права и задължения, както и президентите на настоятелствата.

Чл. 152. Отменянето или ограничаването на

църковни права става по църковно-съдебен ред.

Чл. 153. (1) Православните християни енорийци, членове на църквата като местно поделение на Българската православна църква – Българска Патриаршия са длъжни:

1. точно, твърдо и неизменно да изповядват православната вяра;
2. да посещават богослужението, да се изповядват, да се подготвят с пост и молитва и причастват редовно;
3. да съдействат за благосъстоянието на енорията в религиозно-правен отношение;
4. да участват в религиозния живот на енорията;
5. да се грижат по издръжката на църквата и клира;
6. да спазват правилата на Православната църква;

(2) Християните са длъжни да спазват правилата за единство и неделимост на Светото Православие, на Българската православна църква – Българска Патриаршия и на нейните местни поделения.

РАЗДЕЛ II ПРАВОМОЩИЯ НА ЦЪРКОВНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА

Чл. 154. Църковното настоятелство има следните права и задължения:

1. да сключва придобивни сделки, договори за заем, наем и други договори, с изключение на: разпоредителни сделки с недвижими имоти, договори за ипотека, вюрт на недвижими имоти в търговски дружества, собственост на съответната църква, с писмено съгласие на Епархийския съвет, утвърдено от епархийския митрополит;

2. да прави предложения до епархийския митрополит за уредването на земна право на строеж за срок до 50 години и ведно право на ползване до 25 години вързу имоти, собственост на съответната църква;

3. грижи се да увеличава средствата на храма; съставя установените църковно-енорийски такси, както и вземте, постъпнали в храма от продукция на съвети, дискусии, приходи от движими вещи и недвижими имоти, по решение на Епархийския съвет, утвърдено от епархийския митрополит, внася част от тях в бюджета на митрополита за заплати на съвещниците;

5. прави предложение пред епархийския митрополит и се грижи за изграждането на храм, параклис, имонии сгради и други;

6. настоява пред компетентните органи за съграждане на църковни гробища, както и за ограждане, чистотата, реда и благоулието на църковните гробища;

7. приема – с одобрение на епархийския митрополит – дарения и завещания и придобива по други законни начини движими и недвижими имуществва в полза на църквата;

8. грижи се всички недвижими църковни имоти да имат нотариална актове, планове и скици и вием-редом да се палят границите на земеделските, горските и други имоти чрез настоящи недвижими имоти;

9. съставя бюджета на храма и го изпраща за утвърждение от Епархийския съвет;

10. след за редовното изпълнение на църковния бюджет:

11. води опис на църковните имущества;
12. взема решение и с одобрение от епархийския митрополит завежда дела пред съдилищата и църковно-монашески лица, които да го представляват при извършването на нотариални действия, завежда съдебни дела относно вещи права вързу недвижими имоти след съгласието на епархийския митрополит и го уведомява за заведението срещу него съдебни дела относно вещи права вързу недвижими имоти;

13. грижи се за благоулието на храма и за доброто състояние и осигуряване на църковните имоти;

14. застъпва се пред компетентните органи да не се откриват около храма и на разстояние по-близо от 100 м търговски и туристически обекти, питейни, увеселителни и развлекателни заведения, както и да не се разиват дейности, които пречат на православната вяра, църковния живот и тра-

диция;

15. грижи се да се набавят съвети от църковни същности, икони и потреби за храма и за богослужението от църковните (синодални и епархийски) магистрати;

16. осигурява за храма икони, съвети и предмети с художествено значение с предварително или одобрение от епархийския митрополит;

17. грижи се със съдействието на богомолците за благочинието при богослужението;

18. назначава при храма помощен персонал, а с одобрение на епархийския митрополит – дякони, певци, певчески хор и други църковни служители и се грижи за тяхната издръжка;

19. може да отпусна по бюджета стипендии или помощи на младежи за подготовка на певци и клирици;

20. определя на църковни служители, чието издръжка е по това занятие, заплати или възнаграждение по штат, в съответствие с техния събиел и образователен ценз;

21. подпомага материално съвещностружители при храма при необходимост и възможност, с одобрение на епархийския митрополит;

22. води избирателни списъци на енорийците; 23. дава на епархийския митрополит в края на всяка година писмен отчет за дейността си;

24. оказва морално и материално съдействие на съвещниците при храма в тяхната просвета и благотворителна дейност.

Чл. 155. Съвещникът – председател на църковното настоятелство, открива, ръководи и закрива заседанията.

Чл. 156. (1) Заседанията на църковното настоятелство са закони, когато са свикани от председателя или заместника го и присъстват повече от половината от членовете му.

(2) Решенията се виемат с мнозинство повече от половината от всички членове на настоятелството. При равновесие надделява гласът на председателя или заместения го.

Чл. 157. Председател на храма съставя график за богослужението и разпределя служебните задължения на съвещностружители към храма и контролира изпълнението.

Чл. 158. (1) Църковното настоятелство избира каснер, който се одобрива от епархийския митрополит.

(2) Каснерът приема приходите и извършва разходите, съвет бюджета, и се отчита пред църковното настоятелство.

Чл. 159. Длъжността църковен настоятел е платена и неплатена.

Чл. 160. (1) Църковното настоятелство води летописна книга.

(2) В летописната книга се записват по-важни събития, свързани с живота на храма и енорията, имената на членовете на настоятелството и на църковните идиалсти, за които епархийският митрополит, презени, че са се отличили с честно и усърдно служение.

(3) Имената на записаните в летописната книга са споменават в църквата при богослужението на Неделя Православна.

Глава тринадесета

МАНАСТИРИ

РАЗДЕЛ I МАНАСТИРИ И МОНАСИ-МОХАНИИ

Чл. 161. (1) Манастир е свещено място с храм и други здания, предназначени за жилища на монаси или монахини, т. е. лица, които с обете си са за целомъдрие, нестяжателност и послушание са се посветили на усърдно благочестив живот и упражняване в християнска добродетел, на подвизаване во (въздържане, молитва и труд), милосърдие и духовна просвета.

(2) Манастирите са местни поделения на Българската православна църква – Българска Патриаршия и на съответните митрополити и са юридически лица.

(3) Манастирът се управлява от Монахостружители

сбор или в предвидение от Устава случаи – от игумен/игуменка. Манастирът се представлява от игумен/игуменка.

(4) В манастир, в който има назначен игумен/игуменка, спарийският митрополит назначава за изпълняваща длъжността подходящо духовно лице.

Чл. 162. (1) Манастирите са старовинни или спарийски. Старовинните са подчинени на Светия Синод, а спарийските – на местния спарийски митрополит.

(2) Старовинните манастири се основават или прогласват по решение на Светия Синод. Епарийски манастири се основават с благословието на спарийския митрополит и одобрението на Светия Синод, ако са осигурени средства за издръжка им.

(3) Старовинните манастири са: Рилският, Бачковският и Троянският.

Чл. 163. Манастир, който има най-малко 5 братя/сестри, се управлява от манастирски събор под председателство и ръководство на игумен/игуменка. Манастир с по-малко от 5 братя/сестри се управлява от игумен/игуменка, назначен/назначена от спарийския митрополит.

Чл. 164. (1) Манастирски събор се състои от игумен/игуменка и 4 или 6 монаси/монахини, отличаващи се с примерен живот и опитност. Манастирският събор се председателства от игумен/игуменка.

(2) Манастирски събор се избира от монасите/монахините и се управлява от Светия Синод – за старовинните манастири, а от спарийският митрополит – за спарийските манастири.

Чл. 165. За игумен/игуменка може да бъде избран член на манастирското братство/сестринство, когато притежава необходимото религиозно-правствено качество и опитност.

Чл. 166. (1) Игумен/игуменка може се избира от монасите/монахините с мнозинство повече от половината от всички членове на манастирското братство/сестринство.

(2) Изборът на игумен/игуменка се управлява с решение, за старовинните манастири – от Светия Синод, а за спарийските – от спарийския митрополит.

(3) Когато игумен/игуменка по собствено желание се оттегли, но само по причини, допустими от църковните канони, се провежда избор за нов игумен/игуменка.

(4) Когато игумен/игуменка поради продължителна болест, немощ или неопитност не е в състояние да изпълнява задължения си и това причинява вреда и духовната и материалната сфера, под управлението на нов игумен/игуменка манастирът се представлява от духовно лице, назначено от съответната църковна власт, на основание утвърдението от Светия Синод вътрешни правила и устави.

Чл. 167. Когато братството/сестринството на два пазя последователно избере и представи за утвърждаване лице, неподходящо да изпълнява игуменска длъжност, съответната църковна власт назначава игумен/игуменка, който/която управлява манастира, докато братството/сестринството избере достойно лице.

Чл. 168. За манастир, който е останал без монаси/монахини или няма възможност да се издръжва, спарийският митрополит решава – с одобрението на Светия Синод – да бъде присъединен временно или завинаги към друг манастир.

Чл. 169. Монаси/монахини могат да живеят извън манастира само в случаите, когато е назначен/назначена на определена длъжност или изпитват/изпитават на специално послушание по решение на Светия Синод – за старовинните манастири, и на спарийския митрополит – за спарийските манастири.

Чл. 170. (1) За монах или монахиня може да бъде постигнато лице, което отговаря на следните условия:

1. да е навършил пълнолетие, съгласно законите в страната;

2. да е православен християнин;

3. да не е встъпил в брак или да е прекратил граждански брак поради развод или смърт и да няма задължения за издръжка;

4. да не е каран от лечилница/санаториум по местоживение и да не страда от инфекциозно заболяване и спеленсия;

5. да е благоговещен, с добро поведение и да се отличава с правни мисли за православната вяра;

6. да е преминал срока на изпитание, предвиден в Устава на манастира;

(2) Инсквантата по ал. 1 се удостоверяват със съответните писмени документи – удостоверение, свидетелства, декларации.

(3) Който иска да встъпи в монашески чин, трябва да представи молба, автобиография, свидетелство за сядимост и препоръка от спарийския си свещеник или игуменски.

(4) Преди встъпването в монашески чин кандидатът е длъжен да се разпореди по волята си и според закона със своето имущество. Всичко, което принадлежи след встъпването му в монашество, принадлежи на манастира, в който е брат/сестра.

РАЗДЕЛ II ПРАВООМОЖИЯ НА МАНАСТИРСКОТО УПРАВЛЕНИЕ – МАНАСТИРСКИ СЪБОР И ИГУМЕН

Чл. 171. Манастирски събор и игуменът имат следните правомощия:

1. да се грижат монасите да водят благочестив живот, съобразен с обетите им на целомъдрие, нестяжание и послушание и според общоцърковните и местни манастирски предписания да се упражняват в християнските добродетели, в подвижничество, милосърдие и молитва;

2. да се грижат монасите да пребиват във въздържание и молитва, да посещават редовно богослужението, да изучават Священното Писание, творенията на Светия Отец, живота на свещите, да се занимават с християнска книжнина, да водят чин и непорочен живот, да вземат чрез физически труд редовно участие в манастирските стопанства и в дух на монашеско послушание и сърдечна преданост да изпълняват възлагените им служби в богоугодните и просветни заведения на манастира и да пребивават неотлъчно в светата си обител;

3. да следят да се отслужва редовно богослужението според манастирския устав;

4. да следят да се пазят благоговейно в първата, а да се поддържа благоговейно на храма, да се пазят в издръжка и чистота свещените предмети и места, църковните старини, библиотеката и всички манастирски помещения;

5. да следят да се пазят в светата обител строг манастирски ред, съответстващ на целите на манастира и на монашеския начин на живот;

6. да подготвят и приемат достойни манастирски братя, като се спазват монашеските правила и всички други изисквания на манастирския устав;

7. да искат предварително разрешение от спарийския митрополит за построение на монах или монахиня – за спарийския манастир, или от Светия Синод – за старовинните манастири;

8. да представят благоговейно и достоятелно просветни манастирски братя за ръкополагане в дяконски и йеромонашески чин;

9. да определят послушание на манастирските братя;

10. да пазят в добро състояние манастирските здания, храмове, метоси и манастирския имот;

11. да приемат дарения и завещания за манастира;

12. да снабдяват братята с всичко необходимо за живеене;

13. да прибират като манастирски имот останалото от починал или разстриган манастирски брат/сестра, според църковните правила;

14. да стопанисват и управляват манастирските имоти;

15. да съставят бюджет за манастирските приходи и разходи и да го изпращат на съответната духовна власт за утвърждаване;

16. да осигуряват приходната част на манастирския бюджет и да внасят сумите, определени от Светия Синод или спарийския митрополит;

17. да следят за редовното изпълнение на бюджета и за докладването му дават отчет пред Светия Синод – за старовинните манастири

или пред спарийския митрополит – за спарийските манастири;

18. да проверяват всеки три месеца манастирските сметки, като съставят актове, които да изпращат на съответната духовна власт;

19. да сключват правни сделки, договори за заем, наем и други договори с изключение на: разпоредителни сделки с недвижими имоти, договори за ипотеки, апорт на недвижими имоти в търговски дружества, собственост на съответния манастир, с решение на Светия Синод – за старовинните манастири, и писмено съгласие на Епарийския съвет, утвърдено от спарийския митрополит – за спарийските манастири;

20. да правят предложение до Светия Синод за старовинните манастири и до Епарийския съвет за спарийските манастири за утвърждаването на вещно право на строеж за срок до 50 години и нещно право на ползване до 25 години върху имоти, собственост на съответния манастир;

21. да правят предложение до Светия Синод за старовинните манастири и до Епарийския съвет за спарийските манастири за утвърждаването на еднолични търговски дружества и участие в търговски дружества по ред, определен от настоящия Устав;

22. да съставят опис на движимите имущества на манастира, да се грижат недвижими имоти да имат издръжка и да се съхраняват, да представят сведения и документи за недвижими имоти на манастира за вписване в регистъра на недвижими имоти на муниципалите и Централния регистър на недвижими имоти на Светия Синод, както и същите да бъдат вписани в основните данъчни книги на кметствата;

23. вземат решения и с одобрение на Светия Синод – за старовинните манастири, и от спарийския митрополит за спарийските манастири, за всекижд дела пред съдиите в държавата; заеждат съдебни дела относно вещни върху недвижими имоти, принадлежащи на спарийския митрополит за спарийските манастири и на Светия Синод за старовинните манастири и ги уведомяват за заведените срещу тях съдебни дела относно вещни права за недвижими имоти.

24. да разглеждат по първоначално съдебен ред повдигнатите игумен/игуменката, от спарийския митрополит или от Светия Синод обвинения срещу църковно провинен-а манастирски брат/сестра;

25. да уведомяват установените вноски за общоцърковни и спарийски потребности;

26. да бъдат в точното изпълнение на днешните правила на монашество, църковните правила, манастирския устав и разпоредженията на духовната власт;

27. да се застъпят пред компетентните органи и да не се отнасят около манастира и на разстояние по-близо от 500 метра търговски и туристически обекти, иптежни, усещалници и развлекателни заведения, както и да не развият дейности, които противоречат на православната вяра, църковния живот и традиция;

28. да дават ежегодно на съответната духовна власт писмен отчет за общото състояние на манастира.

Чл. 172. (1) Игумен/игуменката на манастира е:

1. председател на манастирския събор;

2. изпълнител на съборните решения;

3. духовен ръководител на монасите/монахините;

4. пазител на манастирските и църковни правила и на разпоредженията на духовната власт.

(2) Когато няма игумен/игуменка, манастирът се представя от духовно лице, изпълняващо длъжността игумен/игуменка по чл. 161, ал. 4, или от спарийския митрополит.

(3) Когато в манастира няма монаси/монахини, той се управлява от манастирско настоятелство, назначено от спарийския митрополит.

(4) Членовете на манастирското настоятелство трябва да отговарят на условията за църковни настоятели по чл. 142.

(5) Манастирското настоятелство има правомощията на манастирски събор с изключение на правомощията му на църковен съд.

Чл. 173. (1) Съборните старци – членове на манастирския събор, не могат да ренават върхоси и

извършат дейността без мнението на игумена и подследният – без решението на събора.

(2) При развогласа между игумена и манастирския събор извършител се отнася за решаване от Светия Синод – за старовиниалните манастири и от епархийския митрополит – за епархийските манастири.

(3) Решенията по ал. 2 на манастирския събор (манастирските настоятели) влизат в сила от влизането в сила на решенията на Светия Синод – за старовиниалните манастири, и от епархийския митрополит – за епархийските манастири.

Чл. 174. Когато в спария няма монахи или поради невъзможност не могат да участват в работата на органите, на които са членове, те се заместват от монаси.

Чл. 175. Вески манастир си изработва Устав за вътрешна ред, който се утвърждава от Светия Синод – за старовиниалните манастири, и от епархийския митрополит – за епархийските манастири.

ЧАСТ ВТОРА ЦЪРКОВЕН СЪД

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Раздел I УСТРОЙСТВО

Чл. 171. (1) Съдебната власт в Българията православна църква – Българска Патриархия се упражнява от:

1. Светия Синод в пълен и намален състав;
2. епархийските съдилища;
3. манастирските събори.

(2) Лица и органи извън системата на Българската православна църква – Българска Патриархия не могат да осъществяват функциите на църковен съд.

(3) Съдебната власт в Българската православна църква – Българска Патриархия се основава на църковните канони, настоящия Устав и наредбите на църковното самоуправление, издадени от Светия Синод.

(4) Отговорността пред съда в държавата по закон не изключва отговорността пред църковен съд по този Устав.

(5) Църковният съд има право при необходимост да иска съдействие от органите на държавната власт за изпълнение на влезлите в сила решения.

Чл. 177. (1) Юрисдикцията на Светия Синод като съд се разпростира в цялата на Българската православна църква – Българска Патриархия, независимо на територията на Република България, както и в тези извън нейните предели.

(2) Юрисдикцията на епархийския съд се разпростира в пределите на съответната епархия.

(3) Юрисдикцията на манастирския събор се разпростира по отношение на манастирските братя/сестри.

Чл. 178. (1) Епархийският съд се състои от епархийския митрополит и духовните членове на Епархийския съвет.

(2) Съдът заседава под председателството на епархийския митрополит. При отсъствието на епархийския митрополит или на член на съда, епархийският митрополит се именува заповед на начална духовно лице за председател или член на съвета. Съставът се попълва от редовно избрани духовници – подлаганици.

Чл. 179. Манастирският събор действа като съд и разглежда дела по обвинения, повдигнати срещу църковно провинени манастирски братя/сестри.

Чл. 180. (1) В състава на един и същи църковен съд не могат да заседават и вземат решение длъжностни лица, които са: роднини по права линия във възходяща и низходяща степен, събремена линия до четвърта степен включително, по съвоящата до трета степен и духовно родство от първа степен.

(2) При условията по ал. 1 за редовен член на съда той се заменя с негов подлаганик.

Раздел II ПОДВЕДОМСТВЕНОСТ

Чл. 181. На църковните съдилища са подведомствени:

1. църковно-наказателните дела;
2. делата по църковни спорове;
3. жалбите против актове и решения на църковно-административните органи на Българската православна църква – Българска Патриархия.

Чл. 182. (1) На Светия Синод са подсъдени:

1. делата против архиепископ;
2. жалби против църковноисточнически решения на Светия Синод в намален състав;

(2) Жалби против административни актове и решения на Светия Синод в намален състав;

4. решения на църковни съдилища за изнереждане, отлъчване от Църквата и анатема.

(2) Светия Синод като съд заседава в състав не по-малко от две трети от членовете си и се председателства от Българския патриарх или от митрополит, определен от него с именна заповед.

(3) По дела на архиепископ Светият Синод заседава в състав не по-малко от 13 епархийски митрополита. Когато не се събере този състав, Светият Синод е решение го попълва с архиепископ на Българската православна църква – Българска Патриархия.

(4) Решенията на Светия Синод като съд са окончателни.

Чл. 183. (1) На Светия Синод в намален състав са подсъдени:

1. като първа инстанция – дела против игумена и на старовиниалните манастири;
2. жалбите против членове на Епархийския съвет и против членове на Епархийския съд за провинения, извършени при изпълнение на служебните им задължения; жалби против административни актове и решения на административните органи на църковната власт; както и спорове за подсъдност;

2. като втора инстанция – решения на епархийските съдилища и решения на манастирските събори на старовиниалните манастири;

(2) Светия Синод в намален състав като съд се председателства от Българския патриарх или от митрополит, определен от него с именна заповед;

(3) Когато член на съвета на съда не може да участва поради уважителни причини или заинтересованост, съставът се попълва от член в Светия Синод, определен по реда по ст. 53.

(4) Жалбите до Светия Синод в намален състав се подават в 14-дневен срок от постановяването на решението чрез църковния съд, който го е постановил.

Чл. 184. (1) На епархийския съд са подсъдени:

1. като първа инстанция – делата на църковните съдилища с изключение на тези, които са подсъдени на Светия Синод в пълен и намален състав и на манастирските събори като първа инстанция;
2. като втора инстанция – дела, повдигнати от манастирските събори на епархийските манастири;
2. Решенията на епархийския съд като втора инстанция са окончателни.

Чл. 185. (1) На манастирския събор, като първа инстанция, са подсъдени дела против манастирски братя/сестри за провинения, поделени на църковен съд.

(2) Когато в манастира няма манастирски събор, делата на манастирските братя/сестри са подсъдени на епархийския съд като първа инстанция.

(3) Решенията на манастирския събор като съд се обжалват пред епархийския съд чрез игумена в 14-дневен срок от постановяването им.

Чл. 186. (1) Делата за църковни провинения са подсъдени на съда по местослужение на обвиняемия в по-дължностно, и по настоящ адрес – за мирните.

(2) Вески църковен съд сам решава дали делото му е подсъдностно.

(3) Спор за подсъдност се разрешава от Светия Синод в намален състав.

Чл. 187. (1) Постановените решения на църковните съдилища за изнереждане и отлъчване от Църквата влизат в сила след утвърждаването им от Светия Синод.

(2) В случаите по ал. 1 свещеникът се отстранява от свещенослужение със заповед на епархийския митрополит.

(3) Светия Синод разглежда решенията на църковните съдилища в двумесячен срок от постановяването им.

(4) Светият Синод може да потвърди решението или да го измени с намаляне на по-леко наказание.

(5) Решението, с което лице с духовен сан се наказва с лишаване от право на свещенослужение или отлъчване, се публикува в „Църковен вестник“ и се уведомяват Поместните православни църкви. Решението за отлъчване на мирни се публикува в „Църковен вестник“.

Чл. 188. (1) Решенията на църковноисточническите съдилища могат да се обжалват в 14-дневен срок от постановяването им пред по-горния съд чрез съда, който ги е постановил. Срокът за обжалване тече от момента на връчване на решението на лицето, за което се отнася.

(2) Решът за разглеждане на църковните дела се урежда в Правилник за съдопроизводството, приет от Светия Синод.

Глава втора ЦЪРКОВНО-СЪДЕБНИ ДЕЛА

Раздел I ЦЪРКОВНО-НАКАЗАТЕЛНИ ДЕЛА

A. Църковни провинения

Чл. 189. Църковно провинение е всяко умислено или по непредпазливост извършено действие против вярата, каноните, правилата на светата Православна църква и настоящия Устав.

Чл. 190. Църковни провинения са:

1. отпадане от Православната църква;
2. ерес – съзнателно, явно и упорито отричане догмите на православната вяра;
3. молотство и ескавритивно общение с иноверци и иноверци;
4. разкол – отпадане от църковното единство;
5. матюсничество и връжване;
6. богоудуство – хули самото и действия срещу Бога, Света Троица, света Богородица и светите;
7. светогорство – поругаване, хулене, оскорбяване, повреждане – унижаване, кражба или грабеж на място или предмет, посветени на Бога и богослужението, а също хулене, клевета, баглати и насилие над свещенослужител при служба или друго подобно греховно деяние;
8. симония – приемане или даване на духовен чин, явание или отпущане срещу обикна;
9. разврат – проституция и блудни деяния, включително и между еднопозни;
10. убийство, опит за убийство, опит за самоубийство и друго престъпно деяние;
11. обиди или клевета между духовно лица, срещу духовно лице или от духовно лице срещу мирянин;
12. лъжлива клевета;
13. отричане от сая;
14. неизпълнение или немарливо изпълнение на църковните правила, разпореджената на настоящия Устав и служебните задължения или законови разпореджения на църковната власт, както: неправомерно, небрежно или нередовно извършване на богослужението, светите Тайнства и обредите, занемарване на проповедта, религиозното просвещение на енорийните и църковната благотворителност; неправомерно или несправедливо да църковно-снорийските книги и други;
15. превишаване на власт;
16. злоупотреба и немарливо пазиене на църковното имущество;
17. несприбиане за сая дейности;
18. пазене на сквернословие и несприбиане държане в служебни и частни отношения;
19. приемане на църковна длъжност без разрешение на съответната духовна власт;
20. други престъпки и дейности, забранени от църковните правила и настоящия Устав.

Б. Църковни наказания**Чл. 191.**

- (1) Църковните наказания за духовно лице са:
 1. глоба в размер, определен от съда, но не повече от три броя месеци възнаграние;
 2. временно лишаване от свети Тайнства, обреди, участие в обществено богослужение;
 3. временно лишаване от църковно-административни права;
 4. разстриване за момент;
 5. аргос – пълно или частично запрещение от священство и служба от 15 дни до 6 месеца, с лишаване от възнаграние в размер, определен от съда, но не повече от петкратния размер на brutното му възнаграние;
 6. ограничаване в манастир от един месец до една година на клиросно послушание или манастирски труд и лишаване от възнаграние в размер, определен от съда, но не повече от петкратния размер на brutното му възнаграние;
 7. лишаване от църковни отлагачи и офиси;
 8. осособяване от длъжност за срок до 3 години;
 9. преместване в друга духовна околност за срок до 5 години;
 10. изнережение, без или със отлъчване от Църквата според каноните;
 11. отлъчване – изключване от общение с Църквата.
- (2) Църковното наказание „отлъчване от Църквата“ за мирянин се налага за извършено тежко църковно провинение.

Чл. 192.

- (1) Църковно-наказателната отговорност е лична.
- (2) Наказанието съответства на тежестта на извършеното провинение.

(3) Наказанието се определя в зависимост от вида на провинението, формата на вината (умисъл или непредпазливост), причинната вреда и смекчаваните и отговарящите вината обстоятелства.

В. Особени правила:

- (1) Чл. 193. За провинения по сан или служба духовните лица са отговорни пред църковен съд и когато не са на църковна служба или заемат църковна служба в нецърковно учреждение.

- (2) Чл. 194. Тъжители и свидетели по църковно-наказателни дела могат да бъдат лица от православно изповядване.

Раздел II**ЦЪРКОВНО-ИМУЩЕСТВЕНИ СПОРЕВЕ**

- (1) Чл. 195. Църковно-имуществени спорове, подлежащи на църковен съд, са:
 1. спорове по управление на църковни имоти;
 2. спорове между клирици за материални права на прилици по повод изпълнение на служебните им задължения; по права за старшинство, чет и рел в службата или други права прилици по повод службата им;
 3. тълби и спорове между клирици и миряни във връзка с даване и получаване на треби в натура или в парична форма;
 4. спорове за установяване на църковни, материални или нематериални права;
 5. спорове за граници на снорци;
 6. спорове по откриване, разделяне, отделяне или закриване на снорци;
 7. спорове, които възникват от църковането, преустройството или закриването на църковни институти и учреждения;
 8. спорове за установяване на условията за извършване на тайнствата Кръщение и Венчание, както и тези във връзка с автентичността на документи, удостоверяващи извършването им.

Раздел III**ЦЪРКОВНО-АДМИНИСТРАТИВНИ ДЕЛА**

- (1) Чл. 196. Основания за отмяна на църковно-административни актове са:
 1. некомпетентност за издаване на акта или принавяне на власт;
 2. нарушение на материалните или процесуални правила за издаване на акта;

3. противоречие с настоящия Устав или с правила на Православната църква;
4. неистинност на факти и обстоятелства, на които се основава актът.

Чл. 197. Актове и решения, които по църковните правила са предоставени за решаване от органите на църковната власт не могат да се обжалват пред съд в държавата.

- (1) Чл. 198. (1) Жалба против църковно-административен акт пред църковен съд е допустима, когато страната има личен или пряк интерес от неговата отмяна и не съществува друг рел за неговата отмяна.
- (2) Жалбата се подава в 14-дневен срок от постановяването на акта, чрез органа, издал обжалвания акт.
- (3) Органът, издал обжалвания акт, има право да го отмени или да изпрати жалбата на висшестоящ църковен орган.
- (4) Висшестоящият църковен орган е длъжен да се произнесе в 14-дневен срок от получаването на жалбата.
- (5) При непроизнаване в срока по ал. 4 или при неуважаване на жалбата заинтересованата страна може да сезира Светия Синод в намален състав, който се произнася в двумесечен срок. Светия Синод се произнася в същия срок, когато висшестоящият орган по ал. 4 е Светият Синод в намален състав.

Чл. 199. Влезлите в сила решения на църковните съдилища са задължителни за страните, за съда, който ги е постановил и за всички други църковни органи.

- (1) Чл. 200. Решенията и актовете на църковния съд се изпълняват от всички църковно-административни органи.

Чл. 201. Правилата за църковното сътрудничество за отдалните видове църковни спорове се уредват в Правилника за разглеждане на църковни спорове, приет от Светия Синод.

Чл. 202. (1) За усърдно и благонеровно изпълнение на задълженията си служители на Българската православна църква – Българска Патриархия могат да бъдат поощрявани с награди и отличия.

(2) Наградите и отличията се присъждат от Светия Синод или епархийският митрополит.

Чл. 203. (1) Светият Синод по своя преценка, по предложение на епархийски митрополит или по предложение на игумен на старобогородския манастир награждава свещенослужители с офиси.

(2) С офиси по ал. 1 може да награждава и епархийският митрополит, за което уведомява Светия Синод.

Чл. 204. (1) Светият Синод по своя преценка, по предложение на епархийски митрополит, по предложение на игумен на старобогородския манастир или ректор на семинария може да награждава извънни служители на Българската православна църква – Българска Патриархия с ордени, медали, грамоти, парични и предметни награди.

(2) Епархийският митрополит за ревностно изпълнение на служебни задължения може да награждава свещенослужители и служители в своята епархия с ордени, медали, парични и предметни награди.

(3) Учредените ордени и медали от епархийският митрополит по ал. 2 се одобряват от Светия Синод.

Чл. 205. Светият Синод и епархийският митрополит могат да награждат с ордени, медали,

грамоти, парични и предметни награди миряни за заслуги към Българската православна църква – Българска Патриархия и съответните митрополи. Тези лица се награждат с ордени и медалите, учредени по ал. 204.

Глава втора**ДИСЦИПЛИНАРНА ОТГОВОРНОСТ****Раздел I****ОБЩА РАЗПОРЕДБА**

- (1) Чл. 206. (1) Клириците на Българската православна църква – Българска Патриархия носят дисциплинарна отговорност при виновно осъществяване на дисциплинарни простъпки.
- (2) Дисциплинарната отговорност на свещенослужителите не изключва носенето на друг вид отговорност.

Раздел II**ДИСЦИПЛИНАРНИ ПРОСТЪПКИ**

- (1) Чл. 207. Дисциплинарни простъпки са:
 1. нарушение на служебните задължения;
 2. забавяне на изпълнението, небрежност или неспособност за изпълнение на служебните задължения;
 3. незапазване благоприличие в служебните отношения и/или към частни лица;
 4. неспригодно поведение извън изпълнението на служебните задължения;
 5. неспригодно отсъствие по време на служба и прилици по повод изпълнение на служебните задължения.

Раздел III**ДИСЦИПЛИНАРНИ НАКАЗАНИЯ**

- (1) Чл. 208. (1) Дисциплинарни наказания са:
 1. забележка – обръщане внимание върху допуснатата неадекватност с преустрезване да не се повтаря;
 2. мъжване – укоряване внония с ирично приканване да се поправи;
 3. глоба – в размер до една отвор от месечното възнаграние;
 4. снемане от длъжност на клирици – до покване, изразено в писмена форма, в срок до една година.
- (2) След изтичане на срока по ал. 1 т. 4 епархийският митрополит възбужда църковно-наказателно дело за изнережение пред църковния съд.

Раздел IV**ПРАВИЛА ЗА ИЛГАГАНЕ НА ДИСЦИПЛИНАРНИ НАКАЗАНИЯ**

- (1) Чл. 209. Дисциплинарни наказания се налагат от епархийски митрополит в срок до два месеца от откриването на нарушението, но не по-късно от една година от извършването му.
- (2) Чл. 210. (1) Дисциплинарното наказание се налага с писмена заповед, в която се посочва нарушителят, нарушението и наложеното наказание. (2) Дисциплинарното наказание се смята за наложено от момента на връчването на заповедта на нарушителя.
- (3) Когато заповедта не може да бъде връчена, тя се изпраща с препоръчно писмо с обратна разписка на постоянния адрес на нарушителя по местожителство. Когато лично не може да бъде намереано на този адрес, заповедта се публикува в „Църковен вестник“, от който момент итичана е смята за уведомено.

Чл. 211. (1) Дисциплинарното наказание се смята заличено с изтичането на една година от неговото налагане. Това не се отнася за наказанието по ал. 208, т. 4.

(2) Наложеното дисциплинарно наказание „снемане от длъжност“ може да се обжалва пред Светия Синод в намален състав от заинтересованото лице в 14-дневен срок от налагането му. Решението на Светия Синод в намален състав е окончателно.

Чл. 212. Когато наказанието е постигнато целта си, епархийският митрополит по своя преценка има право да отмени предсрочно.

Чл. 213. За църковните служители (миряни), работещи по трудово правоотношение в Българската православна църква – Българска Патриаршия и нейните подразделения, относно дисциплинарият отговорност се прилагат разпоредбите на Кодекса на труда.

Чл. 214. (1) Когато е възбудено наказателно преследване пред църковен съд или съд в държавата по провинения, които са свързани с осъществяването от лицето дейност, епархийският митрополит може да го отстрани за времето, докато трае преследването. За това време то не получава възнаграждение.

(2) Когато наказателното преследване бъде прекратено или обвиняемият бъде оправдан с влязла в сила присъда, той се възстановява на длъжността, от която е бил отстранен. За времето на отстраняването има право на обещание за размер на brutното му възнаграждение за целия период на отстраняването.

Глава трета ИМУЩЕСТВЕНА ОТГОВОРНОСТ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ В БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

Чл. 215. Свещенослужителите и църковнослужителите в Българската православна църква – Българска Патриаршия носят имуществена отговорност за виновно причинени вреди на Църквата.

Чл. 216. За вреди, причинени от умислено престъпление по повод изпълнение на служебните си задължения, свещенослужителите и църковнослужителите носят отговорност съгласно българското законодателство.

Чл. 217. (1) За вреди, причинени по небрежност при или по повод изпълнение на служебните си задължения, свещенослужителите и църковнослужителите отговарят в размера на вредата, но не повече от едномесечното им brutно трудово възнаграждение.

(2) Материалноотговорните лица носят отговорност относно вредата по повод изпълнение на служебните си задължения в размера на brutното им възнаграждение, а в случаите на липса – в пълен размер.

Чл. 218. Свещенослужителите и църковнослужителите носят отговорност за причинените вреди, но не и за пропуснатите ползи.

Чл. 219. (1) Пълната имуществена отговорност се осъществява по съдебен ред.

(2) Пълната имуществена отговорност на свещенослужителите се търси от църковния съд на основание ревизионния акт за начет, който се извършва на съда от епархийския митрополит.

(3) Производството се осъществява по Правилника за разглеждане на църковни спорове.

Чл. 220. Пълната имуществена отговорност на църковнослужителите се осъществява по реда на българското законодателство.

Чл. 221. (1) Ограничената имуществена отговорност се осъществява съгласно заповед на епархийския митрополит, който се посочват основанията и размерът на отговорността.

(2) Заповедта се издава и връчва на провиненото лице в двумесечен срок от откриването на нарушението, но не повече от една година от извършването.

(3) Лицето, срещу което е издадена заповедта, има право писмено да възрази в 14-дневен срок от връчването ѝ, като оспори основанието или размера.

(4) В случая по ал. 3 епархийският митрополит може в едномесечен срок да предяви иск пред държавен съд. Когато не бъде направено такова въздействие, възмездването на вредите става чрез упражняване от възнаграденното на провинилото се лице до размера на несеквестрируема доход по Гражданско-процесуалния кодекс.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ОТНОСНО ПРАВНОТО ПОЛОЖЕНИЕ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ В БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

Чл. 222. (1) Служителите на Българската православна църква – Българска Патриаршия са лица с духовно звание и църковнослужителите (миряни).

(2) Лицата с духовно звание са: Българският патриарх, епархийските митрополити, епископите, сещениците, дяконите, монасите и монахините.

(3) Църковнослужителите са лица, чието дейност е свързана с обслужване на процесите на Църковната дейност – калсари, певци, свещнослужители и други, както и тези в администрациите на Светия Синод, на митрополитите, архиепископите наместици, на църквите и манастирите.

Чл. 223. (1) Правата и задълженията на свещенослужителите и монасите в старонигиалните и епархийските манастири се определят от каноническите правила и настоящия Устав.

(2) Лицата по ал. 1 се осигуряват задължително по реда на Закона за здравното осигуряване. Осигуряването се извършва от бюджета на Светия Синод, за което манастирите прежеждат необходимите средства по него.

(3) Спорното относно правата и задълженията на лицата по ал. 1 се разглежда от църковните съдилища.

Чл. 224. (1) Правното положение на лицата по чл. 222, ал. 2 се определя от каноните на светата Православна църква и настоящия Устав, които са валидни за тях.

(2) Особеният режим, който се прилага спрямо свещенослужителите, включва: придобиването на духовното звание; вачина на определяне на възнаграденето за него; определяне на правата и задълженията им и взаимноомощиената с църковното ръководство; носенето на отговорност при виновно изпълнение на възложените задължения; особено обожаване от духовно звание и реда за разглеждане на спорите от църковните съдилища.

Чл. 225. (1) Свещенослужителите, които получават възнаграждение, подлежат на осигуряване за всички различни социални рискове по държавното обществено осигуряване, както и на здравно осигуряване, съгласно разпоредбите на закона.

(2) Осигурята за случаите по ал. 1 с съответното юридическо лице, заплащащо възнаграденето си на свещенослужителите.

Чл. 226. Свещенослужител, който урочно авторитетна на Църквата, както и когато предприема действия като длъжностно лице пред държавен съд без одобрение от епархийския митрополит, съответно от Светия Синод, подлежи на църковно наказание.

Чл. 227. (1) Църковните служители са светски лица (миряни), които се назначават от съответните църковни органи и се ползват с правата и задълженията на служителите по Кодекса на труда и други разпоредби на трудовото и осигурителното законодателство.

(2) Разпоредбите по ал. 1 не се прилагат за лицата, които извършват дейности в отделни дни на богослужение или естетивно на дейността не предполага наличие на трудово правоотношение поради епихоративен характер на осъществяваната дейност.

(3) Възнаграденето на лицата по ал. 2 се определя по гражданскоправен ред от специално обособени средства, предоставени на църковните настоятелства за издръжка на храмовете или от събираня дарици, след писмено разрешение на епархийския митрополит, дадено на председателя на църковното настоятелство.

ЧАСТ ПЕТА ИЗДЪРЖКА НА ЦЪРКВАТА

Глава първа ПРИХОДИ И РАЗХОДИ

Раздел I ПРИХОДИ

Чл. 228. Средствата на Българската православна църква – Българска Патриаршия, митрополитите и техните подразделения се определят по години бюджети за приходите по ред, утвърдени от Светия Синод.

Чл. 229. Средствата на Българската православна църква – Българска Патриаршия, митрополитите и техните подразделения се набират от:

1. воли покровителства, завещания и наследствата от физически лица;
2. дарения от юридически лица, обществени учреждения, организации и фондове;
3. печатане и издаване на църковна литература, производство и продажба на църковни свещи и други вещи, свързани с богослужението и религиозна дейност и потребност;
4. дивиденди от дейността на търговски дружества, собственост на Българската православна църква – Българска Патриаршия, митрополитите, църквите и манастирите;
5. дивиденди от дейността на търговски дружества, в които Българската православна църква – Българска Патриаршия и митрополитите, църквите и манастирите имат дялове или акционерно участие;

6. приходи от учредени вещи права на строеж и вещи права на ползване, наемни и аренда вещи които от отдадени за ползване на трети лица недвижими имоти, принадлежащи на Българската православна църква – Българска Патриаршия, митрополитите и техните подразделения;

7. приходи от лихви по банкови сметки и приходи от притежаване или от продажба на ценни книжа;

8. църковни такси и глоби;
9. доходи от църковни стопанства;
10. държавни субсидии за Българската православна църква – Българска Патриаршия, които са предвидени по Закона за държавния бюджет;
11. други източници, съответстват на изискванията на настоящия Устав и българското законодателство.

Раздел II РАЗХОДИ

Чл. 230. Средствата по бюджета на Българската православна църква – Българска Патриаршия – Светия Синод, старонигиалните манастири, митрополитите и техните подразделения се разходват за:

1. възнаграждения на архирейте, свещенослужителите и църковнослужителите в администрациите по шатове, утвърдени от съответните органи;
2. издръжка на Църковния събор;
3. издръжка на средните и висшите богословски училища и пансионите при тях;
4. подпомагане издръжката на Патриаршияските катедрални старонигиални храм-паметник „Св. Александър Невски“;
5. издръжка на Националния църковен историко-археологически музей, Църковноисторическия и архивен институт при Българската Патриаршия, църковни музеи и библиотеки;
6. изграждане, поддръжане или намяне поместения за Българската православна църква – Българска Патриаршия, митрополитите и архирейските наместици;
7. инвестиране в търговски дружества с цел увеличаване на църковното имущество;
8. инвестиране в ценни книжа;
9. създаване на доброволни фондове в помощ на пенсионирани свещеници;
10. други обосновани необходими разходи.

Глава втора БЮДЖЕТ, КОНТРОЛ И ОТЧЕТ

Раздел I БЮДЖЕТ

Чл. 231. (1) Приходите и разходите на Българската православна църква – Българска Патриархия – Светия Синод, староригиналните манастири, митрополитите и техните поделения се предизважат и разпределят в бюджета за една финансова година.

(2) Светият Синод осигурява възгражданствения по чл. 135, т. 21 с бюджет, формиран от приходи в равен процент от отчисленията от всички митрополити, отчисления от староригиналните манастири и други приходи.

(3) Финансовата година съвпада с календарната година.

(4) Църковното имущество, приходите и разходите се ползват по предназначение.

Чл. 232. (1) Светият Синод утвърждава консолидиран бюджет на Българската православна църква – Българска Патриархия.

(2) Консолидиранят бюджет се състои от бюджетите на:

1. Светия Синод;
2. митрополитите;
3. староригиналните манастири;
4. свещените и висшите духовни училища;
5. учреждения, пряко подчинени на Светия Синод.

(3) Епархийският митрополит утвърждава консолидиран бюджет за митрополиталата, който включва бюджетите на църквите и епархийските манастири.

(4) Бюджетите по ал. 1-3 се изготвят от съответните финансово-счетоводни отдели.

Чл. 233. Разпоредители с бюджетните средства са:

1. Българският патриарх или определеното от него лице с писмена заповед – за бюджета на Светия Синод;
2. епархийският митрополит – за бюджета на митрополиталата;
3. изгубените – за староригиналните и епархийските манастири;
4. ректорите – за средните и висшите духовни училища;
5. председателите на църковните настоятелства – за Патриархическия катедрален староригинален храм-наместник „Св. Александър Невски“ и църквите;
6. директорите и управителите – за учреждения, фондации, дружества и други.

Раздел II ПРАВИЛА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРИХОДНАТА ЧАСТ НА БЮДЖЕТА

Чл. 234. Църковните органи събират общоцърковни, съдебно-църковни, канцеларски и други такси.

Чл. 235. Общоцърковни такси се събират срещу установени свидетелства, които носят знанието на Българската Патриархия.

Чл. 236 Съдебни такси се събират по делата пред църковните съдилища и за всички книги, издавани от съдебните власти.

Чл. 237. Канцеларски такси се определят и събират от църковните органи за заверка, издаване на свидетелства, удостоверение, издаване и заверка на превисот от протоколи или решения и други документи.

Чл. 238. (1) Трещби такси са тези, които се събират за извършване от свещенослужителите на трещби и чиндоушества.

(2) Когато християнин покани за извършване на треща освен епархийския и друг свещник, както и дякон и певец, такса от трещбата такса, определена за свещника, се плаща на всеки свещенослужител и църковнослужител отделно.

Чл. 239. (1) Размерът на таксите, събирани в

приход на Българската православна църква – Българска Патриархия се определя от Светия Синод.

(2) Епархийските митрополити по изключение могат да определят размери, по-ниски от установените от Светия Синод.

Чл. 240. (1) Синодалният производствен комплекс произвежда църковни вещи, утвари, съски и други принадлежности, необходими за църквите, манастирите, свещенослужителите и православните християни.

(2) Синодалният производствен комплекс произвежда и доставя църковни свещи единствено на църквите, манастирите, параклисите и общината, освен ако Светият Синод не реши друго.

Чл. 241. (1) Свещите, които се продават в църквите и манастирите на Българската православна църква – Българска Патриархия, се осигуряват и контролират при условия, ред и органи, определени от Светия Синод;

(2) Епархийските митрополити, архиепископите наместници, председателите на църковните настоятелства и изгубените/изгубенките на манастирите са длъжни да осигуряват за църквите и манастирите свещи при спазване на изискванията по ал. 1.

(3) Епархийски митрополити, архиепископи наместници, председатели на църковните настоятелства и изгубените, които не изпълняват това задължение, се наказват с лишаване от сан по църковно-съдебен ред, а изгубенките се разстриват.

Чл. 242. (1) Приходите от свещи, които се отчисляват на църквите и манастирите за съответните митрополити, както и от митрополитите за Българската православна църква – Българска Патриархия, се определят по Методика за начина на отчисляване, приета от Светия Синод.

(2) Когато не бъдат направени определени отчисления, Светият Синод осигурява възгражданствения, здравните и осигурителни вноски за свещенослужителите към съответната митрополития.

Чл. 243. (1) Църквите и манастирите правят отчисления всеки месец по бюджета на съответната митрополития от приходи, арени и други договори, както и от двандезит от търговски дружества в размери, определени от Светия Синод.

(2) Митрополитите, староригиналните манастири и синодалните поделения правят отчисления всеки месец по бюджета на Българската православна църква – Българска Патриархия в размери, определени от Светия Синод. В консолидиран бюджет на Българската православна църква – Българска Патриархия се включват и отчисления от приходи от недвижими имоти и други имущества, нейна собственост, определени от Светия Синод.

(3) Когато не бъдат направени определени отчисления по ал. 1, а 2 към бюджета на Българската православна църква – Българска Патриархия, Светият Синод не осигурява възгражданствения, здравните и осигурителни вноски за свещенослужителите към съответната митрополития.

Чл. 244. (1) Договорите за наем, аренда и за учредяване на право на строеж и право на ползване се сключват по ред, определен с наредба, приета от Светия Синод.

(2) Епархийските митрополити представят доклад за сключените наеми, аренди и други договори, учредените неими права на строеж и неими права на ползване, както и други договори, сключени от митрополитите и техните местни поделения – църкви и манастири, преди утвърждаване на годишните бюджети от Светия Синод.

(3) Изгубените на староригиналните манастири и ръководителите на други поделения на Светия Синод представят доклада по ал. 2 преди утвърждаване на годишните бюджети от Светия Синод.

(4) При неизпълнение на задължението по ал. 2, а 1, 3 Светият Синод не утвърждава бюджета на съответната митрополития, староригинален манастир или поделение на Светия Синод.

Раздел III КОНТРОЛ И ОТЧЕТИ

Чл. 245. (1) Длъжностните лица в Църквата, на които е възложено да получават и да разпределят църковни средства, както и да закупуват, съхраняват

и продават материални предмети, са отчетници.

(2) Лицата по ал. 1 носят материална отговорност за повредени им материали и/или парични средства и осъществяват дейността си в съответствие с този Устав и действащите нормативни актове.

Чл. 246. (1) Отчетите по изпълнението на бюджетите, утвърждавани от Светия Синод, се провеждат и присамат от Светия Синод.

(2) Отчетите по изпълнението на бюджетите се представят в Светия Синод най-късно до 31 март на следващата година.

Чл. 247. (1) Светият Синод най-късно до 30 юни на текущата година проверява и приема отчетите по изпълнението на бюджетите и при необходимост разпоредба извършването на ревизии по изпълнението на задълженията за отчисляване на средствата по този Устав. При установяване на нарушения този изисква съставянето на ревизионни актове за начет за реализиране на умюствената отговорност от отговорните лица.

(2) За осъществяването на контрола по разходване средствата на Българската православна църква – Българска Патриархия, Светият Синод възлага общи и специализирани ревизии, когато има съмнения относно законосъобразното разходване на средствата, като предлага налагането на наказания на виновните лица.

(3) Ревизионният акт се връчва на начетеното лице, което в семедневен срок може да възрази пред Светия Синод.

Чл. 248. (1) Епархийският митрополит упражнява финансов контрол чрез финансови ревизори.

(2) Отчетите по бюджетите, утвърждавани от епархийски митрополити, се провеждат от епархийски финансов ревизор и по негов доклад се внасят за разглеждане от Епархийския съвет.

(3) Епархийският митрополит проверява и приема представените отчети и може да разпоречи извършването на ревизия и носенето на умюствената отговорност от виновните лица.

Глава трета ЕДИНЕН СИНОДАЛЕН РЕГИСТЪР НА ИМОТИТЕ, СОБСТВЕНОСТ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРХИЯ, МИТРОПОЛИТЕ, ЦЪРКВИТЕ И МАНАСТИРИТЕ

Чл. 249. (1) Единен синодален регистър на недвижимите имоти – църковна собственост, се води при Светия Синод на Българската православна църква – Българска Патриархия.

(2) Църковна собственост са имотите, собственост на Българската православна църква – Българска Патриархия, митрополитите, църквите и манастирите, включително и тези, които се намират извън територията на Република България.

(3) Епархийски регистър на недвижимите имоти – собственост на църковните, църковните и манастирите, се води при всяка митрополития.

Чл. 250. (1) Регистърът се води по имоти партиди, като за всеки недвижим имот: поземелен имот, строга и самостоятелен обект в строга, се открива самостоятелна партида. Всяка партида има уникален номер на имотен. При разделение на недвижим имот се откриват партиди за новообразуваните имоти.

(2) Партидата на всеки недвижим имот се състои от следните три части:

Част „А“ – относно видове: идентификатор, адрес, вид, площ, граница и предизважение.

Част „Б“ – относно придобивното основание, титула за собственост, учредените ограничения неими права, сключени договори за наем, аренда и съвместна дейност.

Част „В“ – за ипотек, възбрани и съдебни спорове относно имота.

Чл. 251. (1) Вписването в Единния синодален регистър се извършва от длъжностно лице, назначено от Светия Синод, а в епархийските регистри – от длъжностно лице, назначено с писмена заповед от съответния епархийски митрополит.

(2) Вписването се извършва чрез подреждане

на подлежащите на вписване правни актове и обстоятелствата за чл. 250 в специални книги и на електронен носител. При несъответствие между двата записа, действат има този, който е на хартиен носител. Регистърът на хартиен носител се подпечатва с печата на Българска Патриаршия – Свети Синод, а на съответната митрополия – с печата на митрополията.

(3) Всяко обикновено, подлежащо на вписване по чл. 250, се отправя в епархийския именен регистър в срок до 15 (петнадесет) дни, а в Единния синодален именен регистър – в срок до 30 (тридесет) дни от датата на настъпването му.

(4) Висшите правни актове и обстоятелства по съответните парциди образуват том. Всеки том започва с нова номерация на листовете. В края на всяка година образуваните томовете се поддържат, прошиват, подпечатват с печата на регистъра и се подписват от длъжностното лице, водещо вписването.

(5) Епархийските митрополити, старовинизалните манастири и ръководствата на други поселения на Светия Синод са задължени да оказват съдействие на Единния синодален именен регистър и да предоставят своевременно пълна и точна информация за имотите – църковна собственост, находящи се на територията.

Чл. 252. (1) Справки и прениси от Единния синодален регистър се извършват с разрешение на главния секретар на Светия Синод, а от епархийските регистри се извършват с разрешение на епархийския митрополит.

(2) Лицата по ал. 1 неменно разрешават извършването на справки и прениси при необходимост от представянето им пред съдебни и административни органи.

(3) Светият Синод приема правила за условията и реда за извършване на вписванията и за поддържането и съхраняването на регистрите на имотите – църковна собственост.

Глава шеста ЗНАМЕ И ПЕЧАТИ

Чл. 253. Знамето на Българската православна църква – Българска Патриаршия се зелено, на което със златист цвят е изобразен храм с три купола, увенчан с архиепископска корона, от двете страни с джикри и трикрий и с надпис: „Българска православна църква – Българска Патриаршия“ и третите години на въздигане в ранг Патриаршия на Българската православна църква – 927, 1235 и 1953 г.

Чл. 254. (1) Българската Патриаршия и Светият Синод имат кръгъл печат с надпис наоколо: „Българска Патриаршия“ и „Св. Синод ...“, а в средата – изображение на храм с три купета, огранен с клончета и годината – 1953.

(2) Личният печат на Българския патриарх е кръгъл с надпис наоколо: „Български патриарх (име и година на интронизацията)“, а в средата – митра, джикри и трикри.

Чл. 255. (1) Епархийските съвети имат кръгъл печат с надпис наоколо: „... епархийски съвет“, а в средата – кръст с венци.

(2) Личните печата на епархийските митрополити – кръгъл печат с надпис наоколо: „... митрополит – ...“, отдолу – година на интронизацията, а в средата – митра, джикри и трикри.

Чл. 256. (1) Църковните свещозивания имат кръгъл печат с надпис наоколо: „Църковна свещозивания“, отдолу – местонахождение, а в средата – кръст.

(2) Епархийските контролни органи имат кръгъл печат с надпис: „... епархийски финансов ревизор“, а в средата – кръст, а Архиепископската контролно-финансова комисия – печат с надпис: „Архи-

епископ контролно-финансова комисия – Свети Синод“.

Чл. 257. Архиепископските наместничества имат кръгъл печат с надпис наоколо: отгоре – „Архиепископ наместничество“, отдолу – местонахождение, а в средата – кръст.

Чл. 258. (1) Църковните настоятелства имат кръгъл печат с надпис наоколо: „Църковно настоятелство при храм „Св. ...““, а в средата – кръст.

(2) Епархийските свещеници имат кръгъл печат с надпис наоколо: „Епархийски свещеник при храм „Св. ...“, в тр. (с) ...““, а в средата – кръст.

Чл. 259. Патриархийският катедрален старовинизален храм-паметник „Св. Александър Невски“ има кръгъл печат с надпис наоколо: „+ Патриаршеска катедрала + Старовинизален храм-паметник „Св. Александър Невски“ София“, а в средата – изображение на светията, на храма и три години: 1882, 1912 и 1924.

Чл. 260. Печатите на старовинизалните манастири: на Рилския манастир – кръгъл печат с надпис наоколо: „Рилска св. обител“, а в средата – образа на св. Иван Рилски с надпис: „Св. Иван Рилски Чудотворец“;

на Бачковския манастир – кръгъл печат с надпис наоколо: отгоре – „Обител св. Богородица“, отдолу – Бачково, а в средата – образа на св. Богородица с Младенец;

на Троянския манастир – кръгъл печат с надпис наоколо: „Троянска св. обител“, а в средата – „Успение Богородично“.

Чл. 261. Епархийските манастири имат кръгъл печат с надпис наоколо: „... манастир „Св. ...“, а в средата – изображение на светията.

Чл. 262. Софийската духовна семинария има кръгъл печат с надпис наоколо: „Софийска духовна семинария „Св. Иван Рилски“, а в средата – кръст.

Чл. 263. Пловдивската духовна семинария има кръгъл печат с надпис наоколо: „Пловдивска духовна семинария“, а в средата – кръст.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този Устав: „Светият Синод“ е Светият Синод в пълен състав.

ПРЕХОДИ И ЗАКЛОЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Съществуващите юридически лица на Българската православна църква към момента на влизането в сила на Закона за вероизповяданията (обн. ДВ, бр. 120 от 29.12.2002 г.) по отменения Закон за изповяданията по чл. 6 (отм. с § 8 от Закона за вероизповяданията) и с отменения Устав на Българската православна църква (отм. с § 11) запазват статута си на юридически лица.

§ 3. (1) Имуществото на юридическите лица – църкви и манастири, които се присъединяват към други юридически лица – църкви и манастири, преминава в тяхна собственост.

(2) Имуществото на митрополията като юридическо лице, което се присъединява към друга митрополия, преминава в нейна собственост, а при разделяне – имуществото на съществуваща митрополия се разделя между новосъздадените митрополии с решение на Църковния събор.

§ 4. (1) Литургическите принадлежества на почитан български патриарх остават на Българската православна църква – Българска Патриаршия.

(2) Литургическите принадлежества на почитан

на епархийски митрополит остават на митрополията, а на бивш митрополит – остават на митрополията, в която е служил.

(3) Литургическите принадлежества на почитан архидяк са епархийски и на монашественици духовни лица, които не са в манастир, остават на манастира, в който са постранили, освен ако за вписване не са оставени на друго поделение или учреждение на Църквата.

§ 5. За окончателно до влизането в сила на Закона Устав следва се прилагат правилата на Устава на Българската православна църква от 1951 г. (отм. с § 11).

§ 6. Светият Синод в срок до 1 година от влизането в сила на настоящия Устав утвърждава изброените устави за вътрешен ред на старовинизалните манастири, а епархийският митрополит – на епархийските манастири.

§ 7. Светият Синод в срок до 1 година от влизането в сила на настоящия Устав приема Правилник за съдържанието на Църковния съд по чл. 188 ал. 2.

§ 8. Светият Синод в срок до 6 месеца от влизането в сила на настоящия Устав приема Наредба за контрола, условията и реда за продажба на свещи в Българската православна църква – Българска Патриаршия по чл. 241 ал. 1, както и изработва Методика за начина на отчисления по чл. 242 ал. 1.

§ 9. Светият Синод в срок до 6 месеца от влизането в сила на настоящия Устав приема Наредба за реда за сключване на договорите за заем, аренда, учреждение на право на строеж и право на ползване.

§ 10. Светият Синод в срок до 6 месеца от влизането в сила на настоящия Устав приема правилата за условията и реда за извършване на вписванията и за реда за поддържането и съхраняването на регистрите на имотите – църковна собственост.

§ 11. (1) Този Устав отменя действията Устав на Българската православна църква, утвърден съгласно разпоредбата на Закона за изповяданията, отменен със Закона за вероизповяданията (обн. ДВ, бр. 120 от 29.12.2002 г. в сила от 02.01.2003 г.).

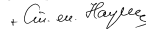
(2) Уставът влиза в сила от публикуването му в „Църковен вестник“.

ПРЕДСЕДЕТЕЛ НА БЮРОТО НА VI ЦЪРКОВНО-НАРОДЕН СЪБОР

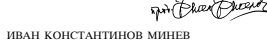
+
ПАТРИАРХ БЪЛГАРСКИ

ЧЛЕНОВЕ НА БЮРОТО НА VI ЦЪРКОВНО-НАРОДЕН СЪБОР

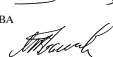
СТОБИЙСКИ ЕПИСКОП НАУМ

+
ПРОТОЙЕРЕЙ АНГЕЛ ЕМАНУИЛОВ АНГЕЛОВ

ИВАН КОНСТАНТИНОВ МИНЕВ

+
МАРИЯ ПЕТКОВА КЮСЕВА

МАРИЯ ПЕТКОВА КЮСЕВА

+

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2009 г.

„Църковен вестник“

1 година 25,00 лв.
6 месеца 12,50 лв.
3 месеца 6,25 лв.
ед. цена 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЈАТА
СВ. СИНУД, София – 1000
ул. „Оборище“ № 4
тел. 987-56-11, тел. факс 980-30-16
МОЛ: Танка Тончева Христова
e-mail: synikat@gmail.com
РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ
Ръководител: епарх.

Банкова сметка на Синодално издателство на БИЦ
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 88
IBAN: BG97UNCN9601018147018, BIC код: UNCRBGSF
Сметките да се изпращат с пощенски запис или на банков сметка,
а когато да се изпращат директно в пощенския код на получателя и:
„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не
може да се използва за финансови цели.